

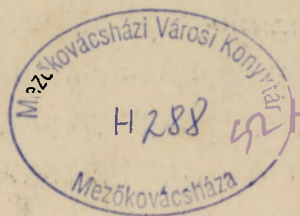
DEBRECENI TANÍTÓKÉPZŐ FŐISKOLA

KÖNYVTÁR TANSZÉK

A DOMBIRATOSI KÖNYVTÁR TÖRTÉNETE

Készítette: OLÁHNÉ HOLECSKA GABRIELLA

Konzulens tanár: Dr. PAP MIKLÓSNÉ

2009 AUG. 13

HELYTÖRTÉNET 660.

T A R T A L O M

Előszó

A falu története.....1

A könyvtár története

I. fejezet10

II. fejezet18

III. fejezet20

Állományelemzés27

Használói köre, kihasználtsága37

Olvasók megoszlása41

A könyvtárosok személye, jelenlegi könyvtáros44

Mellékletek

Fényképek

Jegyzetek

Felhasznált irodalom

E L Ő S Z Ó

Dombiratos a Mezőkovácsház-i Járásba tartozó kis község. Lakossága a legfrissebb adatok szerint 1.168 fő. Területe: 3.182 kat.hold. Több, mint 500 lakóháza van. Északon Nagykamarás fekszik, Nyugaton Kunágota, Délen Magyardomb-egyház, és Keleten Kevermes területei határolják. / 1 /

A földrajzi elhelyezkedésből és méreteiből következik, hogy elég kevesen tudnak róla, kevesen ismerik gondjait és eredményeit. Ezért választottam éppen e falu könyvtárának, illetve könyvtártörténetének bemutatását. A könyvtáron keresztül az egész közművelődést szeretném bemutatni, azokat az eredményeket, amelyeket a felszabadulás óta elért a falu. Magát a falun élő embert, akinek a föld az élete tavasztól ősziig. A gondokat, a fehér foltokat, amelyekről talán kissé pirulva beszélünk, de mégis hozzánk tartoznak.

E szakdolgozattal összehasonlítási alapot akarok adni a hasonló kis községek könyvtárosainak és közművelődési dolgozóinak.

A falu története a IV. század elejéig vezethető vissza.

Először Belső-Iratos alakban fordul elő, megkülönböztetésül a kintebb fekvő másik Iratostól, melyet Nagy-Iratosnak neveztek és jelenleg Romániához tartozik.

Az Iratos szónak a régi nyelvben festett, díszített jelentése volt, ennél fogva vagy valamely díszes épületéről nevezték el, vagy valamely szép templomáról.

Valószínűleg ezt a falut is Maróti János macsói bán telepítette, s az ő idejében lett a gyulai uradalom tartozéka.

Belső-Iratoson Corvin János, majd Brandenburgi György őrgróf lett a földesúr, ki ezt 1510-ben a királytól kapta. Ekkor már a mai nevét viselte a település, majd 1552-ben szinte teljesen elpusztította Ahmad begler bég. A megmaradt lakosság teljesen elszegényedett, annyira, hogy még az adót sem tudták fizetni. 1555-től már kissé javult a parasztok életfeltétele, ekkor a falut Henyei István gyulai várkapitány uralta, ki ezt még Eperjesi Patócsi Ferencztől, Gyula várának urától vette 600 H-ért zálogva. Ekkor azonban Henyei hűtlenség bűnébe esett, minél fogva a király elvette tőle a falut, amely ekkor 12 jobbágytelket számolt, s 1556-ban odaajándékozta Földvári Istvánnak, János és Mihály testvéreinek. Henyei még különböző módon megakarta szerezni a falut, de végülis minden kísérlete kudarcba fulladt.

1587-ban ismét gazdát cserélt, most Ernő főherceg két egri katonának - mindkettőt Török Andrásnak hívták - odaajándékozta. 1596-ban a tatárok teljesen megsemmisítették, majd a ráok foglalták el és ettől kezdve Csanád vármegyéhez tartozik. 1651-ben Dobóczy Ferenc, majd Bornemissza János és újra Bóbézy a falu birtokosa. 1686-ban ismét pusztává tette a tatár, majd a török kiűzése után a mutinai uradalomhoz tartozott. Dombiratos kincstári pusztája így mindig bérbe volt adva. Bérlői: Ungirin Miklós, Zachariás János majd Wódiáner Rudolf, aki kertészeket hozott ide. Ekkor a falu lakossága 1.331 fő, 155 házat tartanak számon. / 2 /

Az új települőkkel együtt kezdődik a községgé válás folyamata is. A kertészközségek lakói mindjobban elégedetlenkedtek sorukkal. Ezen elégedetlenség hatására jött létre az 1873. évi XXIII. törvénycikk, mely lehetővé tette a kincstári földek a telepesek tulajdonába jutását, a megváltást. A megváltási árak magas összege miatt a kertészközségek lakói közül sokan tönkre mentek. A volt nagybérlők és új társaik sok földet megvettek a kertészek elől. Így alakul ki Dombiratos jellegzetes birtokviszonya is, mely szerint van két nagybirtok / több százholdas / és van 8-10 kisebb, 100 hold körüli.

1860 körül a dohányértékesítés csökken, az Amerikai Egyesült Államok minimális mennyiséget vásárol hazánkból, addig az volt

a fő exportáló. Így a századfordulóra megjelentek az új ipari növények: a rozs, az árpa, a cukorrépa, alkender, stb. Ezeknek a növényeknek a termesztése nagy területeken kifizetődő, tehát elsősorban a nagybitókon, a nagy föld területtel rendelkezőknek .

Ebben az időben települt a faluba a Raát és Raáb család, akik igen jelentős földet, / kb. 1.000 kh / bitokoltak itt. Ez a család az őse Tóth Wandának és Raáb Ervinnak ,akikről a későbbiekben részletesebben írok.

A nagy és középbirtokkal ugyan biztosítottak némi segítséget a parasztok megélhetéséhez, de csak pusztán a biológiai létezéshez. Művelődéshez, kultúrához sem segítették a népet. Nem építettek iskolát, sem könyvtárt, semmilyen művelődési intézményt, könyvet sem kölcsönöztek annak ellenére, hogy nagyon értékes könyvtárt tartottak fenn maguknak.

Ebben az időben építik fel az első iskolát, zsindely tetővel. Két hatalmas terem között van egy kicsi, amely később 1899-ben könyvtári szerepet tölt be.

1906-ban nagyot változott a község képe, új iskola épült két tanteremmel. Az első tanító / aki még az előző iskolában tanított egyedül Odráder nevű, aki később Várkövire módosította a nevét / mellé még két új tanító érkezik, Váci Mária és Rátky István / később házasságot is kötöttek /.

A három tanító közül Odráder az igazgató. Az osztályokban 50 fő körül mozgott a létszám.

Návay Lajos alispánnak sikerült államsegélyhez juttatnia a falut. Így építik föl a templomot, sőt még egy óvodára is futja. Addig templom nem volt, csak egy kis imaház és egy harangláb, haranggal együtt. A plébánia nem válik önállóvá, a falut "egyházilag" Kunágotához kötik. 1924-~~25~~ éves út könnyíti meg az átjárást Kunágotára.

Az első világháborúban csaknem 40 katona halt meg a faluból. Emlékükre ültették a temetőben elhelyezkedő hársfákat. Nemcsak hősi halottakat követelt az első világháború, hanem az iskola is életveszélyessé vált, így 1926-ban egy háromtantermes iskolát adtak át, amelyhez egy tanítói lakás is járul. Ezekben az években Krezler Lajos, az első tanító veje az igazgató. Krezler halála után ^{Fikker} Fikker Aurél követi az iskola irányításában.

Ennek a korszaknak a közművelődésére a vallásos szellemű, nacionalista, sovinizista ideológia a jellemző. Megnyilvánult ez a gyerekeknél a Szivgárda Egyesületben, Felnőtteknél a KALOT / Katolikus Legény Egylet / , KALÁSZ / Katolikus Leány Szövetség / Szövetségében, az Ipartestületben, a nem túl nagy százalékban, de elvétve előforduló egyletekben, / pl. tűzoltó, lövész, stb. / de legjobban az 1920-as években a Levente Egyesületben, melynek könyvtára is van.

A II. világháború kezdetén innen is - mint a többi faluból - sok férfit besoroztak katonának és kikerültek a frontra.

Az épületekben nem okozott túl nagy kárt, de a gazdasági élet súlyosan megsínylette a háborút.

1944. október 06-án szabadították fel községünket a szovjet csapatok. Mokres János nagy mozgalmi ember volt, 1944 decemberében megszervezte a kommunista pártot, felvette a kapcsolatot a nagykamarásai ifjúkommunistákkal. A nagykamarási ifjúkommunisták műsorokat rendeztek községünkben, és műsor közben többször is betétszerűen forradalmi dalokat énekeltek. A már említett Mokres János kezdeményezésére 1945. január első heteiben megalakult a MADISZ szervezete 52 nagyon lelkes fiatal taggal.

Akkoriban volt dalárda és színjátszókör. A dalárda vezetője: Katona Ferenc. A színjátszócsoporthoz Karsai József - helyi, lelkes színjátész - szindarabját játszották. A darab címe: " Harcoltunk, de miért? " - ami tulajdonképpen agitációs jellegű darab volt. A színjátszó csoporttal járták a környéket, főleg ahol mozgalmi élet nem volt, ezen keresztül agitáltak.

1949-ben a MADISZ -ből kialakult a DISZ. A régi tagok vallomásai arról tanúskodnak, hogy a MADISZ-ban megszervezeti élet sokkal ösztönösebb volt, a tevékenység főleg a termelést elősegítésére koncentrált. A DISZ feladatait a pártszervezet részben meghatározta. Legnehezebb feladatnak a téjesztést, a termelőszövetkezet megalakítását tekintették.

Ezekhez a nehéz időkhöz tartozik az 1956-os év, amikor minden írásos dokumentum eltűnt, de ez az esztendő sem tudta szétszilálni a tagság összetartását.

1957-ben megalakult a KISZ, amely szervezeten és széles skálában működött. A lelkes fiatalok mozgalmi élete mellett meg kell említeni azokat a rendkívüli eseményeket, nagy jelentőségű dolgokat amelyek közvetlenül nem hozhatók össze a kommunista mozgalmakkal, de mégis többnyire a felszabadulóban lévő, vagy a felszabadult ország, ezen belül is magának a falunak köszönhető.

A Kunágotával összekötő kövesutat továbbépítik egészen Kevermesig. 1944-ben sikerül befejezni, a szovjet csapatok a felszabadító harcok során már ezen haladtak végig.

Az ország villamosítása idején a fény 1950-ban érte el a községet. Ekkor még voltak ellenzői, akik nem vezették be házukba, de hamarosan ők is belátták a korszakváltást, hogy a petróleumlámpát felváltotta az elektromos energia. Az elektromos áram először csak a fényt, a világosságot szolgáltatta, később magát az embert is megváltoztatta.

Ahogy kerültek ki a gyárakból a háziasszonyok és a családok munkájának megkönnyítésére szolgáló gépek, úgy kerültek a faluba is mindennapi használatra. Ma már eljutott a falu arra a szintre, hogy a mosógép, porszívó, centrifuga, hűtőgép nem luxuscikk, hanem szinte minden házban

megtalálható. De vannak olyan példák, ahol motorosfűrész, ker-
titraktor, motoros permetező, szalagfűrész és még sorolhat-
nám mi minden megtalálható, hogy könnyítse a munkát és este-
felé legyen egy kis idő egy-egy jó könyv elolvasásához, vagy
a televízió nézéséhez.

A villany bevezetése a művelődés helyzetét is megváltoztat-
ta. Ekkor kezd működni, amelynek az állománya letéti.

Két év múlva kultúrház, majd a mozi gazdagította a falut.

Közben persze az általános iskola is követte részét a kul-
turális programokból. / 3 /

Idetartozik még természetesen a tömegkommunikáció is. Ma már
minden házban van legalább egy rádió, de rendszerint több is.
Televízió pedig körülbelül 350 háznál van, több helyen szí-
nes is.

Ujságra 700 előfizető van. Ebből majdnem 200 napilap.

Elsősorban:

- 1./ Népújság
- 2./ Népszabadság
- 3./ Népszava

Heti lapok közül:

- 1./ Szabadság Föld
- 2./ Nők Lapja
- 3./ Ország- Világ

jár a legtöbb helyre.

A falu lakosságának többsége a mezőgazdaságban dolgozik. / " Béke" Mg. Termelőszövetkezet/ Az állattenyésztés /sertés, szarvasmarha, nyúl, szárnyasok / a háztáji gazdaságokban jelentős. A növénytermesztés leglényegesebb területe a felsoroltakon kívül a fóliaházas paprika és paradicsom termesztés. A falun végignézve sok kertben találunk egy-két fóliasátrat, de akad olyan mintagazdaság is, ahol fólia nélkül szinte nincs egy tenyérnyi hely sem.

Ezzel a rengeteg plusz munkával függ össze, hogy már 51 gépkocsival szerepelünk a statisztikában.

A nők téli estéjét rendszerint a kézimunkázás tölti be. Szakkört alakítottak ki maguknak Podor Károlyné óvónő vezetésével. Különböző kézmunkákat készítenek . Elsősorban a kalocsai hímzés az, amit mindenki elsajátított, de ezen a télen megtanulták a makramé csomózásait is. Ki-ki kedve, igénye , képessége szerint válogathat. A szakkör tagjai minden évben kiállítást rendeznek az évi munkákból. Gyakran terveznek közös kirándulást az ország egy-egy számukra még ismeretlen tájára.

Nálunk a társadalmi munka mindennapi fogalomná vált. 1976-ban adták át az új könyvtár - vadászház - és a takarékszövetkezet épületét. A befejezést, a takarítást a rendezést teljesen a falu lakossága, a társadalmi munkások vállalták. 1979-ben adták át az iskola tanulóinak gyermeknapra az új úttörőszobát,

amely az iskolai könyvtárat is szolgálja. A központi iskolaépület padlásterében helyezték el. A tanács anyagi támogatásán túl fölmérhetetlen az a segítség, amit a lakosság nyújtott ehhez az épülethez.

Az iskolai könyvtár állománya 700 kötetből áll. Elsősorban pedagógiai és pszichológiai művek, valamint a gyermek- és ifjúsági irodalom művei találhatók meg az állományában. Sajnos a nyitvatartási idő kevés / hetente 1 délután 7 , és az anyag összetétele sem egészen megfelelő a tanulóknak, ezért kevesen látogatják. Új könyvekkel sincs megfelelően ellátva, a községi közművelődési könyvtár mindinkább átveszi a szerepét.

Öt év óta elnyerjük a Vöröskereszt vándorzászlaját a véradásért. A véradókank a vacsorán túl kulturális műsort is rendeznek minden alkalommal. /Színház, operett, vagy egy-egy könnyűzenei vagy népzenei koncert./

Annak ellenére, hogy ilyen szép, mutatós és hasznos dolgokkal diszünk, sőt ami a legfontosabb az összefogással is, azért be kell számolni a gondokról is. Arról, hogy minden évben kevesebben díszítjük, szépítjük a falut, hiszen egyre csökken a lakosság száma. Egyre kevesebb a gyerek, alsó tagozatban így részben osztott osztályok vannak.

Ehhez a kis népszaporulathoz viszonyítva, azért sok méltán jeles képviselőt nevelt a falu. Van négy ügyvéd, négy orvos, két gyógyszerész, több pedagógus és óvónő, sőt akad gyárigazgató is. Falunk szülötte Olajos József a Szabványügyi Hiva-

tal vezetője, Tóth Béla a közismert író, a Szegedi Somogyi
Könyvtár igazgatója. De közösségünk szűkítte a század elejé-
nek jónemű íróit, a Nyugat alkotógárdájának kiemelkedő
tagja, Tóth Wanda. Sőt a magyar és európai híres festő Raab Ervin

- 1. 2. 3. 4. - szm -

A K Ö N Y V T Á R T Ö R T É N E T E

I./ Tejezet:

A községi könyvtár történetét visszavezethetjük a XIX. század második feléig. A faluban két két nagybirtokos család / Raát és Raáb; valamint a Csipkai/ élt, akik a kor követelményeinek megfelelően rendelkeztek megánkönyvtárral. Különösen a Raát - Raáb család. A mai irodalmunk jeles képviselője Tóth Béla szemléletesen írja le a könyvtárakat, a berendezést és a légkört, azt, hogy hogyan bántak egy olyan olvasni vágyó, olvasni akaró parasztfiúval, mint az író. - 5 szm. -

Az első nyilvános közkönyvtárat 1899-ben alapította a Magyar Királyi Földművelésügyi Minisztérium - Gazdasági Népkönyvtár címen. / 4. /

Az általános iskolában egy kis helyiséget szorítottak ki a 171 kötetnek. Az első könyvtárosa Győri Péter kántortanáré. A továbbiakban is mindig a pedagógusok kezelték. A könyvtár állományában irodalmi műfajok közül elsősorban a regényt lehetett megtalálni. A gyermek - és ifjúsági művek csoportja igen szegényes, szinte elhanyagolható. E korszaknak megfelelően tankönyvről is alig beszélhetünk; ezekben az időkben a pedagógiai műveket is a tankönyvek közé sorolták. Néhány pedagógiai mű itt is felfedezhető, emellett természetesen a gazdálkodással foglalkozók tették ki az állomány jelentős részét. / 5 /V8. / 6 /

A könyvtár tehát nyilvános volt, csak sajnos olvasó kevés akadt. Az emberek nappal dolgoztak, végazták a munkájukat, este pedig már fáradtak voltak. Nem beszélve arról, hogy ebben az időben az oktatási szint igen alacsony fokot ért el. A parasztember örült, ha ismerte a betűket és a számokat. Komolyabb műveket, hosszú, illusztrálatlan műveket a kezébe sem vett. Esetleg képes, nagybetűs ponyvafélét és a kalendáriumot. Sok ember pedig életében sem nézett könyvbe. E mellett a propaganda sem volt megfelelő. Sokan nem is tudták a faluban, hogy van könyvtár, főleg nem, hogy nyilvános közkönyvtár. Könyvet vásárolni nem lehetett; hiszen vidéken nem volt elegendő könyvtáros. Természetesen akadt néhány család, aki nem tudott elaludni olvasás nélkül. Az ilyenek az iskolás gyermekükkel hozatták és vitték vissza a könyveket. / 7 / / 8 /

Az 1920-as évektől kezdve több könyvtár is működött egyidejűleg. Kialakult a Levente, a KALÁSZ, a KALOT, és az Ipartestület könyvtára. A könyvek összetételében a termelést közvetlen vagy közvetve segítő természettudományi munkák száma alacsony. Nagyon kevés a mezőgazdasági mű. A társadalomtudományi művek közül kevés még a művek közül kevés még a művészeti és a filozófiai könyv. Magas a vallásos művek száma. A szépirodalmi kiadványok száma nem túl nagy. A gyermek - és ifjúsági művek keresettebbek. Magyar klasszikusok közül pl. Jókai, Mikszáth,

Gárdonyi, Vas Gereben, Ifjúsági művek közül May Károly, Verne, Herczeg Ferenc, Tóth Tihamér, stb. művei. Kevesebb példányszámban szerepeltek és olvasottságuk is kisebb: Arany, Petőfi, Reviczky, Tompa, stb., s elvéteve a harmincas évektől előfodult egy-egy Ady és József Attila kötet is. Mindezeket messze túlszárnyalta a ponyvasikere. Jellemző még a ponyvásított szépirodalom.

1919-ben a Tanácsköztársaság könyvtárpolitikájaa Dombiratoson történelméből ismert okok miatt nem valósulhatt meg. Maradt minden a régiben. A II. világháború alatt a könyvek tekintélyes része elpusztult, a megmaradtakat selejtezni kellett. Ezek a selejtezések gyakran kárt okoztak. Ekkor mentek veszendőbe a magánkönyvtárak/ Raát és Raáb, valamint a Csipkai " és az néhány könyv, amely egy-egy olvasó család birokában volt. A lakosság körében régen feltűnt egy-egy könyv, ma már azonban nem lehet találni. 1955 és 1948 életére jellemző a többkönyvtár. A működő pártok külön-külön létrehozták saját könyvtárukat, ilyen volt a Kommunista Párt és a Paraszt Párt könyvtára, ide tartozott még a Szociáldemokrata Párt és a Kisgazda Párt könyvtára is. Az állományuk többnyire a pártot igazoló, alátámasztó bossurákból állt. Kevés könyv volt itt, alig-alig nevezhető könyvtárnak.

A felszabadulás után országos szinten kísérletek történtek az új népkönyvtárak létesítésére. A Népkönyvtári Szervező Bizottság 1947-48-ben 1.100 kis népkönyvtárat

hozott létre az országban. A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium 1948-ban 600 faluba juttatott el 30 kötetes vándorkládát. Egy ilyen kládát kapott Dombrátos is. Pontosan nem tudjuk, hogy milyen összetételű könyveket tartalmazott e vándorkládá, csak következtetni tudunk abból a pár könyvből, amit az iskola padlásán a vándorkládában találtak az 60-as években. -6 szm. -

E megtalált könyvek alapján arra lehet következtetni, hogy gondosan, jól összeválogatott anyag lehetett.

Lényeges változás csak 1949-ben következett be, amikor megkezdődött a népkönyvtárak hálózatának kiépítése.

Békéscsabáról kapott a könyvtár letéti állományt. Ekkor a könyvtárat, melyet tulajdonképpen egy szekrény könyv képviselt, kihozták az iskolából a Tanácsháza nagytermébe. Ennek a helyváltozásnak több oka is volt. Első; hogy közelebb kerültek a könyvek a felnőttekhez. Ez viszont együtt járt azzal, hogy nem a pedagógusokra bízta a könyvtár vezetését. Tekintettel arra, hogy a községi könyvtárosi teendők ezidőben kimondottan társadalmi munkának számítottak, vagy az elért eredmények alapján igen szerény tiszteletdíjat fizettek, ezért a hivatalsegédek vagy a legfiatalabb adminisztrátorok kezelték, sőt volt olyan időszak is, hogy aki éppen ráért, az volt a könyvtáros. Az állományban nagyon sok volt a szakkönyv, semmitmondó mű.

Most már van villany is, van könyv is lehetővé vált az olvasás bárki számára. A tankötelességi törvény és az oktatáspolitikai reformok következtében egyre kevesebb az analfabéta. Akik pedig elvégezték az általános iskolát,

jobban megismerték a betűket, képessé váltak egy-egy műve elolvasására. Még is nincse különösebb érdeklődés a könyvek iránt, hiszen ezekben az időkben az emberek legnagyobb gondja a beadások teljesítése.

Közben 1953-ban Központiintézkedésre Mezőkovácsházán megalakult a Járási Könyvtár, s így a dombiratosi könyvtár a mezőkovácsházihoz tartozik. Ettől az időtől kezdve, mint letéti könyvtár, a szakmai felügyeletét az említett járási könyvtár látja el. Mint letéti könyvtár közvetlenül a Mezőkovácsházához tartozik, onnan irányítják, bízzák meg a könyvtárosokat és látják el letéti könyvekkel. A könyvtáros elért eredményeiről havonta küld jelentést a járásba, ahol ezt feldolgozzák. 1953-tól 1966 közepéig a könyvtár meglévő összes nehézségek ellenére működésében kezdi elérni azt a szintet, melyet a hasonló típusú könyvtárak a járásban elértek. Állománya 400-500 kötet között mozgott, olvasóinak a száma éves szinten 100-150 fő között mozgott. Ezeknek jelentős része gyermekolvasó. Évente 1.500-2.000-re tehető a kikölcsönzött kötetek száma. Pontos statisztikai adatot nem tudunk adni, mert az 1956-os ellenforradalom ideje alatt a községben a vidékről érkező ellenforradalmárok a könyvtárat feltörték, a nyilvántartásait a korábbi évekre visszamenőleg is megsemmisítették. Állományát "jelejtezték". Ez a selejtezés abból állott, hogy a könyvtár állományából minden bordó vagy piros kötésű könyvet elégették. Elégették továbbá a politikai, mezőgazdasági, műszaki könyvek nagyrészét, mindazokat a könyveket, melyek bo-

ritóján csillag szerepel. Gyakorlatilag 1956 december 31-re a könyvtár megszűnt létezni. Állománya 100 kötet körül mozgott. Működésére vonatkozóan más adatot nem tudunk közölni. / 9./

Irásos feljegyzés a könyvtár történetéről 1957-től van.

Ebben az évben 228 kötet képviselte az állományt, és erre 10 olvasó volt. A kölcsönzött kötetek száma 26.

Az ellenforradalom után megváltoztak a társadalmi és gazdasági viszonyok. Megszűnűben volt az ircdalomban, illetve a könyvtárakban az a sok tematikus mű. Előtérbe kerültek a könyvtárakban a klasszikusok, mind a magyar, mind a külföldi irodalomban. Sőt, a mai modern irodalom alapjainak a lerakása is megkezdődött. A meglévő letéti könyvtárat továbbra is Mezőkovács-házáról látják el könyvvel és mindennemű vezetéssel. E kettős feladat - a járásba tartozó községi könyvtárak irányítása és a mezőkovácssházi lakosság ellátása - hátrányosan érintette a járási könyvtárat, hiszen a szakemberrel való ellátottság ott sem volt megoldva. Ez a letéti forma azt jelentette, hogy a tanács nem adott támogatást mondván, hogy nem az övéké a könyvtár. Nem volt számukra fontos egy önálló könyvtári helyiség kialakítása sem, és önállósított, lehető legnagyobb szakmai ismerettel rendelkező könyvtáros kinevezése sem. A járási könyvtár helyzetét még az is megnehezítette, hogy a járás több községében megsemmisült a könyvtár és még a dombiratosiénál is több kár keletkezett. Volt olyan hely a járásban, ahol a könyvekkel

együtt a bútorzatot is elégették. Az, hogy Dombiratoson 1957-ban 10 olvasó és 26 kölcsönzött kötet a könyvtár működésének eredménye, nem az érdektelenséget jelenti, hanem azt, hogy az elégett állományt csak az év végére, novemberben, decemberben, sikerült pótolni.

Ezt bizonyítja az is, hogy a megváltozott politikai és gazdasági környezetben a könyvállomány fokozatos növekedésével arányosan emelkedett az olvasók száma és a kölcsönzött kötetek száma is. Meg kell itt jegyezni azt is, hogy a letéti könyvtár működésének egyik alapvető és döntő feltételezője volt a vidéki könyvtáros személye.

Pl. amikor Molnár Margit átvette Tomonicskánétól a könyvtár vezetését erőteljesen fellendült az olvasók száma, majd amikor már elakart menni a községből a könyvtárosi feladatokat is elhanyagolta, s ezért visszaesés következett be. Ugyanez figyelhető meg Turák Jánosnál is, akit a képességéhez, korához képest sokirányú, megterhelő feladattal bíztak meg, és ez a könyvtárosi munka rovására ment.

II. Fejezet:

A letéti könyvtári módszer, melyet a Szovjetunió könyvtári helyzetének javítására Lenin dolgozott ki. Magyarországon megfelelt az első időszakban számunkra is, ez volt a kezdete a tulajdonképpeni könyvtárnak a falunkban. Pozitív volta ellenére mindjobban érezte hátrányát is. A beszerzési keretek időről időre mind kevesebbnek bizonyultak, mint már leírtam a hálózati központok dolgozóinak szakmai problémája, és hogy a tanács nem tekintette sajátjának, mindinkább sürgették egy új forma kialakítását. 1961. nov. 24-én tanácsi kezelésbe került. - 7 szm. -

A tanácsi kezelés sokkal megfelelőbb a jelenlegi könyvtárpolitikánknak. Mostmár a tanács magáénak tekintheti, hiszen önálló költségvetése van. A tanácsi szervnek kell kijelölnie a könyvtárost. A tanácsi kezelésbe adással sokkal szervezetőbbé is vált a könyvtár élete és rendje. Az önálló költségvetés ugyan nem túl nagy / 4. 000. Ft /. Ezekben az években a könyvbeszerzésre meghatározott összeg lakosonként 1-2 a D. típusú könyvtárakban. A lakossághoz (képest) / 1500 körül / képest elég is a követelményeknek. - 8 szm. -

Sőt a tanács már annyira is magáénak tekinti a könyvtárat, hogy anyagi helyzetétől függően évente 2-6.000 Ft támogatást ad, 1961-75-ös években. Tekintettel a könyvtár elért eredményeire, könyvkiadásunk és a könyvek árai indokoltá tették, hogy a tanács saját intézménye számá-

ra a községfejlesztési alapból is biztosítsa a könyvtári beszerzést. Ez 1961-75-ig 2-6.000-⁰⁰⁰ között mozgott, s ehhez alkalmanként a hatvanas évek elejétől az Olvasó Néperért mozgalom keretein belül a Művelődésügyi Minisztérium, a Járási Tanács, a Földműves Szövetkezet Járási Központja alkalmanként 2-10.000-⁰⁰⁰-os támogatást adott beszerzésére. Ekkor válik a könyvtár valóban könyvtárrá. Erre az időre esik az, hogy már némi tiszteletdíjat is tud nyújtani a tanács. ^{Az}bből következik, hogy nőtt a felelősségrevonás is, mind anyagilag, mind erkölcsileg. A felelősség kiterjed a állományra és a használatra egyaránt. Kialakul a rendszeres nyitvatartási rend. Ezekben az években a könyvtár a régi művelődési házban, / majd a régi művelődési házat átalakítják mozinak/ az új művelődési házban, és végül a régi posta épületében van. A posta épülete nagy előrehaladás, hiszen három apró helyiségből áll. Külön válhat a kölcsönzés és az olvasóterem, sőt még egy aprócska raktár is helyett kap. A több helyiség ellenére új probléma jelentkezik. A könyvtár sötét és vizes. ~~A több-helyiség-ellenére~~ Egészségügyileg teljesen használhatatlan. A könyvek élettartemát nagyon megrövidíti a nedves helyen való tárolás. A sok szép és hasznos könyv a sok reáfordított energia, pénz, és az elért eredmények új, modern könyvtár kialakítását sürgetik. / 10 /

III. Fejezet: Az új könyvtártól napjainkig

Az első fejezetben leírtak alapján a községi tanács fő feladatává az új könyvtár megépítése vált. Ehhez azonban segítségre volt szükség, melyet a fažu lakossága és a megyei tanács megadott. 1 millió 100 ezer Ft költséggel 1976-ban elkészült az október 08-ai átadásra az intézmény. Közösen az OTP helyi kirendeltségével és a Vádásházzal egy fedél alatt, önálló intézményként, mint ahogy a fényképmelléletekből látszik. Az épületet kívülről Takács Győző égetett kerámiája díszíti, amely különböző virág és nápi motívumok mása. Mindmáig községünk egyetlen köztetületen lévő alkotása. A könyvtár belső díszítését, bútorzatát a megyei könyvtár Kossuth-díjas igazgatója Lipták Pál készítette. Bútorzata nagyon izléeses, lakkozott fa polcok, asztalok, kisebb méretű gyermek ülőkék és gyermek asztalok várják az olvasókat. A fogasokat szépen kimunkált előszobafal képviseli. A szőnyeg a régi-es, szövött parasztszőnyegek stílusát követi. A világítás nappal természetes fénnel történeik, hiszen tágas, világos. A világító testek modernek, állítható a magasságuk. A téli fűtést két olajkályha szolgálja. Sok virág díszíti a könyvtárat, van egy húsz év körüli pálma, több filodentron, és más szobanövények teszik otthonossá.

A könyvtári tér egyik sarkában zenei sarok is működik. 154 lemez van kjelenleg, többségük komolyzene és verjek. Ehhez tartozik két lemezjátszó és hat fülbhallgatóval ellátott ülőhely.

A könyvtárhoz tartozik még egy kétszer két méteres kis helyiség, amely raktározásra szolgál, valamint a mellék-helyiségek a WC. és mosdó. A kulturális miniszter által kiadott Szakmai irányelvek a tanácsai közművelődési könyvtárak távlati fejlesztéséhez című dokumentum alapján /MM-¹¹vekedési Készletny 1972-es sáffsz. száma / a dombiratosi könyvtár indokolt norma szerinti alapterülete 70m², a meg-épült könyvtár 105m². A dombiratosi könyvtár klubkönyvtár. A művelődési házzal közösen heti 44 órás munkaidőben vezet Szarvas Attiláné, Az új könyvtár átadása után az állomány rohamosan növekedni kezd. Az átadásakor 3.370 kötetet számláltak, ezek módszeresen a könyvtár típusának megfelelően a megyei könyvtár által összeválogatott könyvek voltak. Azóta 1979 végére elérte a 4.585 kötetet az állomány. Rendszeresen érkeznek a könyvek a könyvtárellátótól.

/ 22. old. folytatás /

Sorszám	Év	5.		6.		7.	
		Költségek kötet. szer.	A be- lyesítés	I. Rokok- ra jutó költsé- szerint	A be- lyesítés	I. Lakos- ra jutó Áll. Szan- spolási P. Öss.	A be- lyesítés
I.	1975	9.089	5	25	11	6,89	5
II.	1976	7.134	37	19	35	23,00	2
III.	1977	10.021	34	27	23	18,65	1
IV.	1978	10.470	35	42	3	11,40	4
V.	1979	9.358	35	33	11	12,16	3

I./ 1975-ben a könyvtár tiszteletdíjas vezetővel működött. Eredményei a megye hasonló nagyságú, tiszteletdíjas vezetővel működő 19 könyvtárával kerültek összehasonlításra. Mint az első sor összehasonlító száma és helyezései mutatják a könyvtár megyei szinten a középszerű, illetve a jó helyet foglalja el.

II.-III.-IV.-V.-/ 1976-tól felépült új könyvtár többek között azt is eredményezte, hogy a könyvtár a függetlenített könyvtárosokkal működő könyvtárak közé került besorolásra. Így egy kategóriába került a Battonyai, a mezőberényi, a mezőhegyesi, stb. könyvtárakkal. E besorolás, összehasonlítás alapján hátrányos helyzetbe került a község, mert Dombiratos lakossága 1.168 fő, az említett községké 7-14.000 fő között mozog.

- Dombiratoson a könyvtáros nem függetlenített, hiszen a heti 44 órás munkaidejéből csak 24 órát tölt a könyvtárban, a többi a Művelődési Házban.

Az összehasonlítás ez esetben már a megye 37 függetlenített vezetővel működő könyvtárával történt.

1./ A könyvtár állománygyarapítása az utóbbi 5 éveben a több mint 2.700 beszerzett művel igen szépen - a község nagyságához viszonyítva - kielégítően alakult. A probléma az, hogy a beszerzett könyvek többmint felét 2.643 kötetet 1976-ban és 1977-ben szerezték be. Így a könyvbeszerések területén a folyamatosság, arányosság, tervszerűség erősen vitatható! Objektív okai vannak. /Elsősorban az, hogy a könyvtár átadására mindenki igyekezett valamit adni, azóta pedig csupán az évi költségvetés szerint előirányzott

összegekből gazdálkodik a könyvtáros./

1978-79-ben beszerzett 350 db. körüli könyvmennyiség az, melynek beszerzése évente szükségesnek és indokoltnak tekinthető.

2./ Az egy lakosra jutó könyvállomány 5 év alatt több mint kétszerezére növekedett 2,4-ről 5,4-re. Ez a megyei 2,8-es átlagához képest sok. Alapjában a lakosság és az olvasók igényeihez viszonyítva is sok. Enyhíti e szám nagyságát, ha figyelembe vesszük, hogy a törlések és selejtezések nem rendszeresek - a kivonásra kerülő művek száma lényegesen kisebb volt a kívánatosnál - . Összességében egy 3,5-4,0 átlagot lehet figyelembe venni - s a könyvtár mint előző évi átlaga is mutatja - ezzel is tartja megyei összehasonlításban az előkelő 4. helyet.

3-4./ Az olvasók száma 380-ról 280-ra csökkent. Ennek szervezési adminisztrációs okai vannak. Ezek vizsgálatát mellőzöm. Tény, hogy a 250-től 280 beiratkozott könyvtári tag a község összlakosságának a 27-30%-át teszik ki, s ez fejlődésünk jelen időszakában igen szép eredménynek számít.

5./ A kölcsönzött kötetek száma 9.000-tól ^{között 10.200} 10.400 ~~között 10.200~~ ^{összesen} 7.000 kötetre a új könyvtár átadása évében volt. Ezt az állományellenőrzés és költözés miatti kölcsönzési szünet indokolja. A 9.000 és 10.400 közötti közel másfélezer kötetes kölcsönzési kiesés a könyvtár sok esetben történő indokolatlan zárvatartásával / szabadság, Betegség, fűtés hiánya stb. / indokolhatjuk.

Az olvasók és a kölcsönzött kötetek reálszám szerinti ki-
mutatása alapján a könyvtár a megyei összehasonlításban az
utolsó helyen áll. Ennek oka a helytelen kategóriába sorolás.
Ezt bizonyítja az is, hogy ha az összehasonlítást nem a
reálszámok, hanem a százalékok alapján végezzük, akkor
megyei szinten a második, harmadik helyen áll a könyvtár.

6./ Egy olvasóra jutó kölcsönzésnél az évi 25-30 darab
könyvet fogadhatjuk el jónak. A dombiratosi eredmények
nagy általánosságban az elmúlt 5 évben e kereteken belül
voltak. A megyei helyezés e számok alapján 11-35. helyen
a z összehasonlítás alapjául szolgáló könyvtáraknál lévő
aránytalanúságát mutatja. Dombiratosnak e téren 1-5. he-
lyen kellene állnia.

7./ Egy lakosra jutó állománygyarapításra fordított öss-
szeg 1978-79-ben 11-12-os összeg jónak tűnik. A korábbi
18-23%-os aránytalanul magas összeg okáról az állomány-
gyarapítási résznél írtam. Sajnos, féltő, hogy a nagyará-
nyú takarékosagra való hivatkozással és a könyvtárak
berendezése miatt az összeg esökkenni fog.

Összességében megállapítható, hogy a dombiratosi könyvtár
az utóbbi 5 évben a korábbi évekhez viszonyítva sokat fej-
lődött. Eredményei alapján a megye hasonló adottságú könyv-
tárai között jó helyezettként szerepel. Elért eredményei
biztatóak a jövőre nézve is.

ÁLLOMÁNYELEMZÉS

A dombiratosi könyvtárban az állományra vonatkozó adatok 1961-ig vannak visszavezetve. Ebből a 19 évből en 3 évet szeretnék kiragadni ahhoz, hogy a mai állományt, a könyvtár dokumentumait részletesen be tudjam mutatni. - 9 szm-
Az első év természetesen 1961, az utolsó 1979 és egy közbe-
eső középső az 1970-es. 1961-ben állománya 732 kötet, értéke 13.110 Ft. Ismeretterjesztő művek száma 204. szépirodalom 413, gyermek-és ifjúsági irodalom 115 kötet.

Az arányok viszoglag megfelelőek, A gyermekirodalom kevés, igaz könyvkiadásunk is valószínűleg ezzel. Az 1970-es esztendőig folyamatos, dinamikus fejlődés tapasztalható, Kiemelkedő fejlődést 1964 és 1965 között vehetünk észre. 1970-ben a kötetek száma 2.846 db, Forintba kifejezve: 67.344 Ft. Az ismeretterjesztő művek száma 795, 28,5 %. A szépirodalmat 1.485 darab 52,6 % , a gyermek-és ifjúsági irodalmat 566 kötet képviseli . Ebből százalékosan kitűnik, hogy az ismeretterjesztő művek és a gyermek-és ifjúsági irodalom aránya 1-2 %-al nő a szépirodalmi művek rovására.

Az utóbbi esztendőben, 1979-ben az előző időszakhoz képest még dinamikusabb fejlődést mutatnak. tapasztalható.

A könyvek száma ekkor eléri a 4.585 kötetet, amely 131.079 Ft-ot képvisel. Az ismeretterjesztő művek száma 31,2%-ra, míg a szépirodalom 4%-os a gyermek-és ifjúsági irodalom 1%-os csökkenést mutat. Tehát megfigyeljük, hogy a

gyermek- és ifjúsági könyvek még mindig kevés százalékot képviselnek. Főleg, ha azt is tudjuk, hogy az olvasói jelentős része, mintegy fele 55 %- a 14 éven aluli. A jövőben fokozatosan, a könyvkiadásnak megfelelően javítani kell az általános iskolai tanulók könyvvél való ellátottságát.

Az elemzésben külön kiemelem a társadalomtudományokat, a természettudományt, a szépirodalmat és a gyermek-és ifjúsági irodalmat.

A társadalomtudományi rész fontos feladatot tölt be a könyvtárak állományában, hiszen az ideológiával döntő szerepe a tudat, ezen is belül a szocialista, kommunis-
taturat, világnézet kialakításában, és a magatartás irányításában. A társadalomtudományok állandó fejlődésben vannak, hiszen a tudományos-technikai forradalmak előfeltétele a társadalomtudományok minél nagyobb fejlettsége, másrészt a tudományos-technikai forradalom eredményeit felhasználva még gyorsabb ütemben tud fejlődni. A társadalomtudományok törvényszerű velejárója a differenciálódás és specializálódás folyamata, ugyanakkor az integrálódás is kimutatható. Ezekből is következik, hogy a társadalomtudományok törvényszerű velejárója, a társadalomtudományi információk mindig ideológiai jellegűek. Ezért viszonylag hamar elavulnak, elavulhatnak, de a belső adatok tulajdonképpen elavulhatatlanok.

Könyvtárunkban megtalálhatók a marxizmus-leninizmus klasszikusainak kötetei. V.I. Lenin művei 1-47 kötetig megvannak.

Ezt a sorozatot az általános iskola adta az új könyvtár megnyitására, mivel ott nem volt felhasználva, illetve felhasználva és a hely is kevés. Itt sem használja fel a felsőoktatási intézmények tanulóián kívül senki, hiszen akik marxista egyetemre jártak vagy járnak a faluból, azok az iskolán belül beszerzik az irodalmat. Megtalálhatók Marx - Engels művei. A kapitalizmus és a szocializmus gazdaságtankönyve, A kongresszusokról készült kiadványok, a különböző brosúrák. Ide sorolhatnám még Lenin életrajzi kötetét is. Az általános iskolai tanulók szeretik olvasni, hiszen átfogó képet ad Lenin életéről, tevékenységéről. Rendszeresen kiemeli Lenin gondolatait, azok időszerűségét. Sok új, ismeretlen adatot tartalmaz. Tudományos igényű, fontos forrásmű, de egyúttal élvezetes olvasmány is. Fontos tájékoztató eszköze még a marxizmusnak a Filozófiai kis lexikon és a Világpolitikai kislexikon, amely ténybeli és bibliográfiai tájékoztatásra alkalmas. Azonkívül a felsőoktatási intézmények tanulóiának is komoly segítséget nyújt.

Napjainkban egyre bővül a pszichológia tárgya, fogalma. Önálló tudománnyá válása a századfordulóra tehető. Hazánkban addig kevés mű jelent meg azok is a közelmúltban. A könyvtár állománya igen szegényes ezen tudományágban. Még a legalapvetőbb művekkel sem rendelkezik. A pedagógusok szerencséjére sok pszichológiai irodalom, Kardos Lajos : Általános pszichológiája, Gerő György, Fubinstein, művei megtalálhatók az általános iskolai könyvtárban, a különböző tanulmánykötetek, módszertankönyvek, gyakorlati kézikönyvek mellett.

Ezenkívül a pszichológia különböző ágai részterületének az irodalma is helyet kap az iskolai könyvtárban kiegészítvén a közművelődési könyvtárat.

A neveléstudomány, a pedagógiai elmélet kölcsönhatásban van a nevelés gyakorlatával. Ahhoz, hogy tudatosan, tervszerűen tudjunk nevelni szükséges az alapvető pedagógiai fogalmak és módszerek ismerete. Könyvtárunkban ezek megismerésének tág terület biztosítottak. Megtalálhatók a csecsemő és újszülöttpedagógiák, ezek közül talán a legjobb felhasználható mű Benjamin Spock könyve. Óvodapedagógiák, iskolára előkészítők, az iskolás korú gyermekek nevelését elősegítő könyvek vannak. Természetesen hiányzik a felsőoktatási intézményei pedagógiai. Sajnos azonban egyetlen felnőtt és öregkorral foglalkozó lélektani könyvet sem lehet felfedezni az állományban. Hiányos maga a legalapvetőbb tájékoztatási eszköz a lexikon is. Periódikumok közül a Tanító jár rendszeresen.

Természetesen a társadalomtudomány fogalmát igen szűken értelmezték, hiszen ide tartozna még a szociológia, statisztika, közgazdaságtudomány, tudományossocializmus, állam-és jogtudomány, a vallástudomány, a régészet, a történettudomány, és a néprajztudomány. Ezek a könyvtár típusának megfelelően egyáltalán nem, vagy csak elvétve vannak egy-egy könyvvel képviselve. Kivétel még ez alól a néprajztudomány, melyet véleményem szerint ok nélkül, olyan könyvek képviselnek, melyeket az olvasók egyáltalán nem használnak, legfeljebb kuriózum, /pl: a Esolnay kerámiaágyár történet bemutató képeskönyv, vagy a kovácsoltvas kapukat bemutató drága képeskönyv- /

Megtalálhatók a legalapvetőbb büntetőjogi, munkajogi törvénykönyvek, jogszabályok, kézikönyvek. Rendszeresen érkeznek a párt és az állami vezetők gyűjteményes művei, előadások jegyzékei és különböző brosúrák.

A természet és alkalmazott tudományok tájékoztatásához is megvannak a feltételek. Természettudományi lexikon, Uránia állatvilág, Csillagászati évkönyvek, műszaki kézikönyvek, útleírások. A felosztásba tartozik a matematika, a fizika, a biológia, a csillagászat, a földtan, a földrajz, műszaki tudományok és az orvostudomány. A falu jellegéből következően a felsorolás közül elsősorban a mezőgazdasági munkák számottevők. Érdekes, hogy viszonylag magas a csillagászattal kapcsolatos könyvek száma. A biológia és a földrajz tudománya is helyet kap, ezeket a könyveket az általános iskolai tanulók tanórákon is feltudják használni.

A mezőgazdaság tudománya többféleképpen is felosztható. Az Agráriródsalmi Szemle szakbeszámolóját figyelembe véve végeztem el a tudomány állományának elemzését. Az agrárökonómia és az üzemszervezés tananyagjainkban igen erősen fejlődik. A helyi termelőszövetkezet érdekeinek figyelembe vételével az újonnan kiadott műveket beszerzi a könyvtár. A növénytermesztés, a földművelés szakkönyvei, kézikönyvei igen keresettek. Kertészet és szőlészeti köztül elsősorban, mint már leírtam a paprika termesztéssel foglalkozó könyvek a legnépszerűbbek, de megtalálhatók más egyéb zöldség, gyümölcs és dísznövény termesztési szakkönyvek, sőt a kert tervezésére is adnak tanácsot a legújabb könyvek. Erdészet a földrajzi viszonyoknak megfelelően nem lé-

tezik, így tehát könyvre sincs szükség. A növényvédelemről, a megelőzésről, a védekezésről egész sor könyv szól. Az állattenyésztést, többnyire általános tágabb értelemben vett tenyésztési módszertan képviseli. Ritkább az egyes állát fajok tenyésztését, az állattenyésztési üzemágak korszerűsítését szolgáló mű. Az állategészségügyet néhány tudományos igényű népszerűsítő könyv képviseli. Megtalálhatók még a gépészettel kapcsolatos tudnivalók is.

A szépirodalmi állomány vizsgálataánál elküknitjük a klasszikus és modern irodalmat. A klasszikusok közül mind a magyar, mind a világirodalmat képviselő jeles írók, költők helyet kapnak. A magyar irodalom szinte minden klasszikusa első sorban Jókai, Móricz, Mikszáth, Berzsenyi, Arany, Petőfi stb, művei megtalálhatók. A külföldi klasszikusok, mint Diderot, Balzac, Dumas, Thomas Mann, Dosztojevszkij, Gogol, Zola művei megtalálhatók./A/ külföldi klasszikusok, áj

A mai magyar irodalmat Berkesi és Szilvási mellett joggal képviseli Cserecs Tibor, Darvas József, Illés Béla, Kaffka Margit, Kolossvári Grandpiere Emil, Krúdy Gyula, Tamási Áron és a többi napjainkban elismert, egyre szélesebb tömegek által olvasott író. Valamint Ady, József Attila, Babits, Kosztolányi, stb, verses kötete is helyet kap. Megvannak a neves nyugati költők, a század elöji avantgarde-isták/ Federico Garcia Lorca, Boudler, stb/

A könyvtárosok alkalmazkodó képességét áicsérő mutatja a még mindig nagy számban előforduló pon,va, a különböző sikerregények, ezek első sorban a krimik. Pl: Joe Alex regényei,

vagy Agatha Christie művei és még egy sor más mű, melynek címét és gyakran még az íróját is elfelejtik pár hét múlva, csak egy-két izgalmas részre, legtöbbször csak a hullákra emlékszik csak vissza az olvasó.

A szépirodalmi könyvek között hasonló arányban vannak a Szovjetunió és a népi demokratikus államok művészeinek a könyvei, és a XX. századi nyugati írók, költők művei.

A szépirodalmi állomány megfelel a könyvtár típusának, A történeti részben leírt problémák, valamint a könyvtárosok képzettségének hiánya ellenére is jónak ítéltető.

A gyermek-és ifjúsági művek aránya kisebb százalékot képvisel a meglévő normáknál. A jelenlegi könyvtáros ezt igyekszik is pótolni a tőle telhető mértékben. Itt feltétlenül számba kell venni a gyermek- és ifjúsági irodalom szerepének pedagógiai értékét. Hiszen a könyv ismeret, a vele kapcsolatos feladatok megoldása a legjobb eszközei lehetnek a tanuló önállóságra nevelésének. Emellett természetesen elmélyíti a tantárgyakban tanult ismereteket, élményszerűbbé teszi a gyermek tanulását, az önképzés és a továbbképzés egyik legfontosabb eszköze. Ahhoz azonban, hogy a meglévő gyermek-és ifjúsági irodalom alkotó részévé váljék a tantárgyi pedagógiáknak, szervezettebb propagandára van szükség a könyvtár részéről. Ebben a munkában és a beszerzésben nyújtana segítséget az " Új beszélő könyvtár ", amely sajnos hiányzik a könyvtárból. A gyermekeknek szóló irodalom alapja és meghatározója a mese. A 6-10 éves gyermekek fő olvasmányai a

képes leporellókon kívül. Ezekből bőven tud olvasnivalót nyújtani a könyvtára, Kevés azonban a gyermekekről szóló történet, a kalandos történet és a gyermekversek vagy verses mesék. A 10-14 évesek olvasmányai sem megfelelőek. Feltűnően kevés a versek, szindaradok, az ifjúsági irodalomról, a mozgalmakról, az ismerésről, az ismeretről, a pályaválasztásról, a viselkedésről szóló irodalom. Kalandos történetek, mondák, állatmesék, ifjúsági regények vannak. Különösen sok a földrajz, az útleírás. Ezeket a gyerekek szeretik és olvassák. Természetesen a kötelező és ajánlott olvasmányok több példányban meg vannak. / Kincskereső kisködmön, A kőszívű ember fiai, Tamás bátya kunyhója /A leirtakból kitűnik, hogy nagyon sok a javítani, a pótolni való. Itt kell azonban megjegyezni azt is, hogy annak ellenére, hogy az általános iskolában van könyvtár a tanulók mégis kevesen járnak oda, és kevesen használják a meglévő állományt. A községi közművelődési könyvtár időbeosztása, nyitvatartási rendje megfelelőbb, mint az iskolai könyvtár közönségi ideje. Amellett természetesen bővebb sokrétűbb művekkel várja az olvasókat. / az isk. könyvtár állománya: 700 körül mozog^{db,}

Az V. Nevelésiügyi kongresszus téziseiben ott szerepel az ifjúság olvasóvá nevelésének legújabb követelményei, amely utmutatást nyújt a pedagógusoknak, a könyvtárosoknak, a szülőknek és az egész társadalomnak. Megállapítható, hogy azokban alakul ki tartós és bensőséges kapcsolat az irodalommal, akikkorán és mély irodalmi élményeket kapnak. Elavult és helytelen szemlélet, hogy csak a már jól olvasni tudó gyermek éppett a könyvtárra. Így a legtöbb gyermeknél az olvasóvá nevelés

szempontjából talán a legjelentősebb évek vannak kihasználatlanul. Ezért kell igyekezni a gyermek és az irodalom kapcsolatát minél korábban, akár 2-3 éves korban, de legkésőbb az óvodás korban egyre szorosabbra fűzni, érzelmileg, hangulatilag megalapozni. Jó hangulati élményekkel telíteni. Az iskolába lépést követő pár év szükséges előfeltétele annak, hogy a gyermek önálló, öntevékeny olvasóvá váljjék. Nagyon fontos szempont, hogy milyen érzelmi alapokon nyugszik az olvasástanítás. Ezért pedagógiailag akkor tekinthető az olvasástanulás, az olvasástanítás pozitívnak, sikeresnek, ha együtt jár az irodalomhoz fűződéssel.

Ezeknek a legfontosabb téziseknek az ismeretével kell és szabad fejleszteni a könyvtár állományát és a szülők a pedagógusok elsősorban pedig a pedagógusok munkáját.

A könyvtár zenei részleggel is rendelkezik. A 154 lemez között komolyzenei és verseslemezek szerepelnek többségben. A jövőben is a verses lemezek, a gyermeklemezek és az általános iskolai oktatásban felhasznált lemezek beszerzése a feladat. A zenei részleget kevesen használják, hiszen kevés a zeneértő közönség, akik pedig rendelkeznek némi zenei ismerettel azok szívesebben hallgatják saját otthonukban. A lemezkölcsönzés még természetesen nincs megoldva. Ezért inkább csak a zenei alapok lerakása szolgálja a jövő nemzedékénél, a mai gyermekeknél.

Összességében a könyvtár állományának ellemzésénél megálla-
píthatom azt, hogy a gyűjtemény jelleg mindjobban kezd
kialakulni, hisz a könyvtár gyűjtőkörtervezettel is ren-
delkezik. A tervszerű gyűjtemény kialakításának azonban
igen fontos feltétele a könyvek árához arányuló költség-
vetés és a könyvtáros saeméjje .

Jelenlegi gazdasági helyzetünkben a költségvetéssel prob-
lémák vannak, ami a jövőre nézve egyáltalán nem biztató. /11./

A jelenlegi könyvtárosra vonatkozó adatokat az utolsó felye-
zet bőven és pontosan leírom.

A KÖNYVTÁR HASZNÁLÓI KÖRE, KIHASZNÁLTSÁGA

A falu helyzetéből adódóan 30- 50 %-ban használják a gyerekek és a felnőttek. Ez az arány romolhat, ha figyelembe vesszük az úgynevezett rejtett olvasókat. Az általános iskolai tanulók szabadidőben is szívesen elmennek a könyvtárba egyénenként is és csoportosan is. Itt említem meg, hogy a gyermek részleghez tartozik több társas játék is. /pl: Bulett, gombfoci, Koraúlabdajáték, stb./ Ezekkel a szórakoztató társasjátékokkal szívesen elszórakoznak, eljátszanak a gyerekek.

Tartanak itt némelykor egy-egy órsi foglalkozást is, vagy vetélkedőt.

Az iskolából szervezett csoportok is látogatják a tanórákon a könyvtárt. A meglévő lehetőségek ellenére, nem használják ki megfelelően a könyvtár adta lehetőségeket. Sajnos nem elég rendszeres ez a látogatás, többé-kevésbé esetlegesen. Néha-néha úgy néz ki, hogy ha menni kell akkor mind-egy menjünk, még akkor is, ha az órát eredményesebben meg lehetne tartani a tanteremben. Ezt az észrevételemet jól illusztrálja a "Csoportos foglalkozások" című melléklet. Elsősorban az 1978-as évben szembetűnő, 1979-ben már némi változás figyelhető meg, kezd kialakulni a rendszeresség, az időszerűség, a tervszerűség. Ez azonban még csak kialakulóban van, nincs még kialakulva.

Ha megfigyeljük a táblázatot, azonnal szembetűnik a foglalkozások száma is. Az, hogy két év alatt csak 32 órát, foglalkozást tartottak meg. Ebből a 32-ből egy volt kiemondottan irodalmi jellegű, s mindenkinek szóló, író-olvasó találkozó. Az orosházi könyvtár igazgatója: Varga Zoltán

fiatal költő, megynken kívül még kevesek által ismert.

A találkozón 48-an jelentek meg. A két év alatt ez is csak egyszer volt. A 290-as olvasótáborhoz egy kicsit messze van ez a szám. Ugy tűnik, hogy passzívak az olvasók, nem szeretnek eljárni a találkozókra. Hiszen azért nem rendeztek többet, mert kevés az igény.

Használói kört alkot a kézimunka szakkör is. A szakkör működését, tevékenységét a faü türténet. részében már leirtam.

A termelészövetkezet tagjai szintén egy használói kört, csoportot alkotnak, közülük is elsősorban a fiatalok. A mezőgazdasági, dísznövény és egyéb házunk tájával foglalkozó könyv sorakozik a polcokon az olvasókat várva. A " Béke " Mg. Termelészövetkezet fiatal KISZ -tagjai viszont egyre gyakrabban látogatják meg a könyvtárat, különböző vetélkedőkre, vagy egy-egy ország, vagy író megismerésére. A KISZ vezetők jó és közvetlen kapcsolatot alakítottak ki a könyvtárossal, aki természetesen minden segítséget megad a fiatalok számára.

Külön kiemelhetnénk még az iskola kézimunka szakkörét is. Itt többségben a felsőtagozatos tanulók foglalkoznak egy-egy táj népművészetével. Ebben sok segítséget találnak a szakkönyvekben. Bessenyei Jánosné módszeresen, rendszeresen, az anyagnak megfelelően látogatattja meg a könyvtárat, hogy a foglalkozás keretén belül a tanulók is megtanulják egy-egy könyv használatát és magáról a témáról is kapjanak kiegészítőt.

Községünk jellegéből elhelyezkedéséből következik, hogy sok a fénia alatti zöldségtermesztéssel kapcsolatos szakkönyv. Ezeket a termelők gyakran használják, kikölosözzik. Sokan egész tenyészidőre kinnhagyják, hogy könnyebben megtudják állapítani a permet milyenségét, a kártevőket, mivel és hogyan is irtsák.

Az általános iskola pedagógusai az iskolai könyvtáron kívül erre a könyvtárra támaszkodhatnak. Megtalálhatók a legfontosabb pedagógiai művek, tanulmányok, s mindazok, melyek a nevelés általános területeire vonatkoznak, de a különböző részterületekre kiterjedő könyvek is vannak. A különböző tárgyak tanításához T / Földrajz, biológia, irodalom, stb./ nagy segítséget tudna és tud is nyújtani a könyvtár.

Külön ^{nem} írok a zenei részlegről, hiszen ezt bőben kifejtettem az állományelemzési részben.

Az utóbbi időben a napközisek délutánonkénti el-ellátogatnak, s megtartanak egy-egy csoportos foglalkozást, vagy játékos szabadfoglalkozást.

Az új tanterv bevezetésével kötelezővé vált az általános iskolai tanulóknak a Könyvtárhasználati ismeretek című tantárgy, melyet sSzarvas Attiláné könyvtáros tart meg, Sőt nemcsak általános iskolai tanulók, hanem már az óvodások is ismerkedhetnek és ismerkednek a könyvtár nekik szóló állományával és használatával.

Van még egy különös használói kör, amely az iskolásokból kerül ki. Ezek idejük jórészét itt töltik a könyvtárban, mert nincs ahova menjenek, otthoni légkör nem megfelelő. Természetesen ez csak hasznos, hiszen minden óra, amit itt eltöltenek

ismereteiket bővíti, gazdagítja. Az ilyen gyerekekkel szemben különösen jó pedagógiai módszert kell felhasználnia a könyvtárosnak, hogy számukra a legmegfelelőbb irodalmat, zenét nyújtsa, és ne váljék ez kötelezővé, hanem saját szükségletté, amely egy életre megalapozza izlésüket, kultúrájukat.

Összegezve az eddig leírtakat: egyre több irányú olvasói körök kielégítésére törekszik a könyvtári vezetés, minden meglévő lehetőséget felhasznál az olvasók tájékoztatására, problémáik megoldására.

Inkább velünk, az olvasókkal van baj, keveset és rendszertelenül használjuk.

AZ OLVASÓK MEGOSZLÁSA

A könyvtár 283 beiratkozott olvasót tart számon. A könyvtáros rendszeresen vezeti a beiratkozási naplót, amelyekből konkrét adatokat tudunk meg az olvasók megoszlásáról.

- a./ nemek szerint
- b./ korcsoport szerint
- c./ foglalkozás szerint

a./ Könyvtárunkban érződik az emancipáció, hiszen csak egygyel kevesebb a női olvasók száma /141 / a férfi olvasókénál/142 /.

b./ Korcsoportok szerint az olvasók megoszlása a következő

14 éven alatti	111 fő	49,5%
14-18év között	36 fő	16,1%
18 éven felüli	76 fő	34,4%

Az általános iskolai tanulók mindannyian tagjai a könyvtárnak, hiszen a kötelező és az ajánlott irodalom szerves része ott található meg, s mint már említettem sokkal megfelelőbb az időbeosztása a községi közművelődési könyvtárnak, mint az iskolai könyvtárnak. Az állomány nagyságából következően, nagyobb önállóságra, szelektálásra van lehetőség.

Az általános iskolából kimaradtak közül 36-an tagjai a könyvtárnak. Nem nevezhető ez rossznak, hiszen a legtöbb tanuló ilyenkor elkerül évekre a faluból, sőt kevesen is jönnek később vissza.

Ezt a számot elsősorban a termelőszövetkezetben dolgozó fiatalok, és a kevermesi Pamut-és Textilfeldolgozó Vállalat fiatal dolgozói teszik ki. Természetesen a városokban továbbtanulók közül is van olvasó, hiszen az iskolai szünetekben fel tudják használni a könyvtár állományát. A tizenölcéven felüliek közé a termelőszövetkezeti parasztok, a munkások, a szellemi dolgozók és egyéb kategóriájú olvasók tartoznak.

c./ Foglalkozás szerint 4 csoportba sorlíhatnánk az olvasókat.

1./ A tanulók, mint már leírtam, idetartozik az általános iskola összes tanulója, és az ~~alkérült~~, csak a szünetekben használók tábora. Ez a legnépesebb csoport.

2./ A termelőszövetkezeti parasztság és a munkásság. A termelőszövetkezeti parasztok 32-en, míg a munkások 26-an vannak. Ez az arány a falu helyzetét tükrözi, hiszen ipartelep itt nincs, csak a környező községekben, városokban. A termelőszövetkezet pedig helyben van, és a gépesítés, és az új növényfajták bevezetése, a háztáji állattartás, növénytermesztés, mind összefoglalóan hat a dolgozókra, hogy a szakterülethez és az érdeklődéshez mérten egy-egy könyvet elolvassanak.

3. 3./ Szellemi dolgozók. A szellemi dolgozókat az iskolák pedagógusai, a tanács és a termelőszövetkezet vezetői, valamint az egészségügyi dolgozók alkotják. A falu méretéhez képest, ahhoz, hogy 2 orvos, 10 pedagógus, a tanácsi és ter-

Ezt a számot elsősorban a termelőszövetkezetben dolgozó fiatalok, és a kevermesi Pamut-és Textilfeldolgozó Vállalat fiatal dolgozói teszik ki. Természetesen a városokban továbbtanulók közül is van olvasó, hiszen az iskolai szünetekben fel tudják használni a könyvtár állományát. A tizenolc éven felüliek közé a termelőszövetkezeti parasztok, a munkások, a szellemi dolgozók és egyéb kategóriájú olvasók tartoznak.

e./ Foglalkozás szerint 4 csoportba sorlíhatnánk az olvasókat.

1./ A tanulók, mint már leírtam, ide tartozik az általános iskola összes tanulója, és az ~~alkor~~ült, csak a szünetekben használók tábora. Ez a legnépesebb csoport.

2./ A termelőszövetkezeti parasztság és a munkásság. A termelőszövetkezeti parasztok 32-en, míg a munkások 26-an vannak. Ez az arány a falu helyzetét tükrözi, hiszen ipartelep itt nincs, csak a környező községekben, városokban. A termelőszövetkezet pedig helyben van, és a gépesítés, és az új növényfajták bevezetése, a háztáji állattartás, növénytermesztés, mind összefoglalóan hat a dolgozókra, hogy a szakterülethez és az érdeklődéshez mérten egy-egy könyvet elolvassanak.

3 3./ Szellemi dolgozók. A szellemi dolgozókat az iskolai pedagógusai, a tanács és a termelőszövetkezet vezetői, valamint az egészségügyi dolgozók alkotják. A falu méretéhez képest, ahhoz, hogy 2 orvos, 10 pedagógus, a tanácsi és ter-

előszövevényeti vezetők is kb. 10-en vannak, megfelelő,
hiszen úgyszólván kb. 100 is mindenki tájja a községi
könyvtárnak.

4./ Az egyéb kategóriába besoroltak a boltkertészek,
a háztartásbeliek és az egyéb eltartottak. A kertészek, mint
már említettem, gyakori látogatók.

A háziasszonyok a szakácskönyvek olvasói, de gyakori használói
az egyéb háztartási, házuk tájává foglalkozó szak- és
ismeretterjesztő könyveknek is.

Ide sárolom még azt a 26 nyugdíjast is, aki az estét akarja
megrövidíteni és szebbé tenni.

A KÖNYVTÁROSK SZEMÉLYE , JELENLEGI KÖNYVTÁROS

Nálunk - és ezzel sem vagyunk egyedül - a könyvtárosok nem főhivatásúak voltak és amellet a képzettségük sem volt megfelelő. Többnyire csak adminisztratív szerepük volt és maga a raktározás. Az első, aki könyvtárosi funkciót töltött be Győri Péter kántortanító. Ő volt 1899-től a Magyar Királyi Páldmvelésügyi Minisztérium által adományozott gazdasági Népkönyvtár eamea. könyvtárosa. Később is mindig a tanítók kezelték, hiszen az iskola adott otthont neki. 1952-ig nem akadt hiteles adat arra, hogy kik voltak és hogyan is végezték munkájukat, pusztán az emlékek, az idős emberek emlékezete alapján következtethetünk, teljes mértékben azonban nem tudjuk feltárni.

1952-ben Tomonicska Zoltánnát bízták meg a könyvtár vezetésével. Gyopárosfürdőn elvéfzett egy egyhetes tanfolyamot, és ezzel 1958-ig ő vezette társadalmi munkában a könyvtárat. Ez a feladat nem rótt különösebb nehézséget rá, hiszen lo olvasó volt és mindössze 26 könyvet kölcsönöztek az év folyamán . Ennek okát a történeti részben irtam le. 1958-ban átvette Molnár Margit. Az olvasók száma 120-280 kötet között mozgott, 1.800 kötet volt az átlag, melyet kikölcsönöztek. Valószínűleg már nagyobb volt a pppopagnda, többen tudtak a könyvtárról.

Puskás Zoltánná a következő, ki már főállású volt, 1961-65-ig. Ezekben az években mind a könyvtár állománya, mind az olvasók száma, mind a kikölcsönzött kötetek száma emelkedett. Képzettségéhez mérten igen jól, szorgalmasan dolgozott, egészen a korán

bekövetkezett tragikus haláláig.

A következő Szabó Mária tanítónő, mellékfoglalkozásként 3 évig látta el a könyvtárosi teendőket, majd egészségügyi okokból távozott. Követte Turák János, aki kultúrházigazgató, takarító, gondnok, és könyvtáros volt egy személyben. Ezekben az években a statisztikai adatok aránya csökkent. Valószínűleg a sokrétű munka miatt nehezen tudta ellátni a feladatát és így a könyvtár egy kicsit "mostoha gyerek" maradt. 1971-ben ismét főállású könyvtáros, Serfőző Sándorné vezeti a könyvtárat. A statisztikai adatok sokat emelkedtek, javára írható ez a könyvtárosnak és magának a közművelődés fejlődésének, fejlesztésének. 1975-ben Szarvas Attila a könyvtáros és a kultúrház igazgatója. Igyekszik szívvél-lélelkel kielégíteni az igényeket, sőt az érdeklődést is próbálja felkelteni. Sorkatonai szolgálatra bevonul, így megint csak mellékállásban tudták alkalmazni Diósi Magdolnát. Délelőtt az orvosi rendelőben adminisztrátor, délutánonként a könyvtárban tart nyitva.

Mikor elkészül az új könyvtár felveszik az érettségizett Suhajda Sándornét, aki jelenleg gyermekgondozási segélyen van. 1978-ban veszi át a könyvtári feladatokat Szarvas Attiláné, becsületesen, szorgalmasan dolgozik. Minden feladattal megbirkózik. Saját rendszeretével, pontosságával, jó példát mutat az olvasóknak. Kiegyensúlyozott, higgadt, türelmes. Igyekszik időt teremtani arra, hogy egy-egy olvasóval el tudja beszélni. Vállalta a továbbtanulással járó nehézsé-

ségeket. Jelenleg a Debreceni Tanítóképző Főiskola levelező tagozatán, az első évfolyam hallgatója. A dombiratosi könyvtár klubbkönyvtár, így tehát a művelődési ház vezetése is a feladatai közé tartozik. E kettős minőségben próbálja összehozni a két intézmény feladatait több kevesebb sikerrel. Ugy érzem ezen a téren kezdünk oda eljutni, hogy a könyvtárosoknak lesz elegendő képzettségük munkájuk elvégzéséhez, de ehhez természetesen még pár évre szükség van.

CSOPORTOS FOGLALKOZÁSOK A KÖZSÉGI KÖNYVTÁRBAN

1978 - 1979

1./
2./
3./
4./
5./
6./
7./
8./
9./
10./
11./
12./
13./
14./
15./
16./
17./
18./
19./

1./ január 11.	ált. isk. 3. oszt.	18 Olvasás óra	ifjúsági könyvek	Sóczó László	László
2./ - " -	5. oszt.	17 Orosz óra	Szovjet keszeszerzők lemeze	Jarabek	Mihályné
3./ - " -	- " -	-"- Földvilág	Baromfi tenyésztési szakkönyvek	Muhari	Dezsóné
4./ - " -	6. oszt.	17 Földrajz	Afrikával foglalkozó szakkönyvek Földgömb	Majeros	Zoltán
5./ - " -	kézimunka szak- kör ált. isk.	18 Kézimunka fejták	Szakkönyvek	Bessenyei	Jánosné
6./ május 10	ált. isk. 5. oszt.	15 Irodalom óra	Magyar és már nemzetiségi mesék lemezen.	Muhari	Dezsóné
7./ - " -	- " -	15 Nyelvtan óra	Monlat fejták	Muhari	Dezsóné
8./ május 20	ált. isk. napközi	24 Szabad	Játékok lemezek	Jarabek	Mihályné
9./ május 23	ált. isk. szaldör	12 Orosz motívumok	szakkönyvek	Bessenyei	Jánosné
10./ május 24.	7. oszt. óra	9 Szabad fogl.	Játékok, lemezek	Sárosi	Éva
11./ május 13	ált. isk. felsőt. KISZ szerv.	49 Honvédelmi ism. 16 Irodalmi est	Szakkönyvek Ism. Terj. és szepirodalom	Majeros	Zoltán
13./ szept. 14.	ált. isk. 8. oszt.	13 Irodalom óra	- " -	Domonkos	Irén
14./ október 3.	5. oszt. óra	9 NOSZF évforduló	Tört. szemelvények	Simon	Erzsébet
15./ október 11.	3. oszt. ált. isk.	20 Irodalom óra	Móricz kötetek	Muhari	Geöriella
16./ október 26	ált. isk. felső tag	40 Őszi könyvhét		Simon	Erzsébet
17./ november 16	olvasók	48 vetélkedő		Szarvas	Attiláné
18./ december 11	óvodák	11 Körny. is. könyvről	Gyermekkönyvek	Varga	Zoltán költ.
19./ december 13	3. oszt. ált. isk.	20 Irodalom óra	József A. versek, lemezek róla szóló irodalom	Fodor	Károlyné
				Simon	Erzsébet.

1 9 7 9 .

20./	február 1-28	ált. isk. Mg. Tsz.	60	Kiállítás a könyvtárban. 630-32-34-36-os könyvhónap	630-32-34-36-os katterszámu könyvekből	Szarvas	Attiláné
21./	március 7-10	ált. is. szakkör	42	Kiállítás	Szakköri munkák	Fodor	Károlyné
22./	március 16	6. oszt. t. óra	12	Móricz élete	Móricz kötetek és a róla szóló irodalom	Blága	Mária
23./	március 22	7. oszt. ált. isk.	17	Irodalom	Folyóiratok, kézikönyvek	Simon Erzsébet	
24./	március 29	ált. isk. szakkör	14	Róbaközi himnusz	Szakkönyvek	Bessenyei Jánosné	
25./	április 21	KISZ. szerv.	19	Ki-mit-tud ?	Móricz kötetek	Nagy	Anna
26./	augusztus 20		160	10j.könyv. kiáll.	Nemzetközi gyermekév	Szarvas	Attiláné
27./	szeptember 20.	6. oszt. ált. isk.	15	Ének óra	Bartók B.: Fából faragott királyfi	Majoros	Zoltán
28./	- " -	8. oszt. ált. isk.	15	Ének óra	Vivaldi: Négy év szak a zene lerajzolása	Majoros	Zoltán
29./	október 10.	5. oszt. ált. isk.	9	Népmesék lem. hall.	Irodalom óra	Simon	Erzsébet
30./	december 4.	ált. isk.	48	Gyermekkönyvhétvetélkedő		Szarvas	Attiláné
31./	december 4	ált. isk. óvoda	70 32	Gyermekkönyvhét kiáll.		Szarvas	Attiláné
32./	december 7.	ált. isk. felső tagozat	64	Könyvtárhasználati ismeretek		Szarvas	Attiláné

Másolat hitelűl: Szarvas Józsefné Dombiratos, 1980. április 10.

O L A J O S J Ó Z S E F

/1923. Dombíratos/

Szabványügyi Hivatal elnöke.

Egyszerű vasutas családból származik. A polgári iskolái kezdetekor kerül el a faluból. Budapesti Műszaki Egyetemen gépészmérnöki diplomát, majd a Miskolci Nehézipari Egyetemen gazdasági mérnöki diplomát szerez.

1950-ben a Vasipari Szakszervezet titkára.

1960-tól a Kohó- és Gépipari Minisztérium párttitkára

1967-ben a Szabványügyi Hivatal élére kerül.

A községgel jelenleg is fönntartja a kpcsolatot, minden segítséget megad.

Azt a sok társadalmi munkát, amit az előzőekben leírtam természetesen nem tudtuk volna elérni, ha anyagokat és némi pénzt nem tudott volna kieszközölni a falunak. Segíti "Béke" Mg. Termelőszövetkezet-et, az általános iskolát, a községi tanácsot is. A könyvtár építéshez is segítséget nyújtott. Az iskolában a magnós oktatás bevezetésre és megadta az anyagi lehetőséget. Legutóbb az úttörőszoba berendezéséhez színes televíziót és más egyéb dolgot juttatott.

T Ó T H B É L A

/Dombiratos, 1924. december 21 -/

Író, könyvtáros

Tanulmányait a Szeged-i Tudományegyetem magyar-ország szakán végezte, majd 1953-ban ugyanott az Orosz Filológiai Intézet tanársegéde lett.

1958-tól a Szeged-i Somogyi Könyvtár tudományos munkatársa, majd a könyvtár főigazgatója lett.

A Szeged-i néphagyományokon túlmenően főleg a parasztság emberi és erkölcsi átalakulás érdekli.

Jelentősebb művei:

- A köszörűs kádi /Mesék 1959/
- Atya, fiu, szentlélek /Regény 1962/
- Mi, janicsárok /Regény 1969/
- Álarcban /Elbeszélések 1976/
- Móra Ferenc betűösvényein /1979/
- A Szegedi nagyárviz képeskönyve /1979/
- Gyaluvonások /Regény/

Róla szóló irodalom:

- Kovács Sándor: Tiszatáj 1960
- Csetri Lajos : Kortárs 1963
- Magyar Irodalmi Lexikon Bp. 1963.

3. köt. 394 lap.

T Ó T H W A N D A

/Dombiratos 1888 február 26. Budapest, 1926 január 07./
író.

Írásai a N y u g a t b a n jelentek meg. Hangulatos finom novellái kicsit rokonai Török Gyula, Csáth Géza korai írásainak.

Jelentősebb művei:

A csodálatos köntös /1910./

Róla szóló irodalom:

Magyar Irodalmi Lexikon 3. köt. Bp. 1965. 402 l.

T ó t h W a n d a művei a N Y U G A T-ban:

- 1./ Az ötvenéves ember 1909 I. 255-261
294-307
357-366 l.
- 2./ Borbála 1910. I. 172-182 l.
- 3./ Hiába 1910. I. 656-669 l.
- 4./ Az üvegfal 1910 II. 1.110-1123 l.
- 5./ Az utolsó nap 1911 II. 1.354-1358 l.
- 6./ Éva 1911 I. 609-637 l.
- 7./ Első szerelem 1911 II. 339-351 l.
- 8./ Vázlat 1911 II. 1.063-1067 l.
- 9./ Kőd 1912 II. 479-508 l.
- 10./ A nagyon is szép 1913 I. 664-692 l.
- 11./ lány
Fáholysarok 1913 I. 824-828 l.
- 12./ Kandallónál 1913 II. 292-298 l.
- 13./ A másik asszony 1914 I. 361-382 l.
- 14./ Forso 1916 I. 395-414 l.

- 15./ Még néhány szó Judétről 1910 I. 85o l.
/Hebbel, Fridrich német író művéről/
16./ Disputa 1913 II. 62-64 l.
/Mann, Thomas német író művéről/

T ó t h W a n d a művei & F I G Y E L Ő - ben

- 1./ Beteljesedés 1905 679-683 l.

= Nyugat repertórium. Összeállította: Galambos Ferenc.

Függelék: Magyar Génius /1902-1903/ Figyelő /1905/

Szerda /1906/ és Magyar Csillag /1941 -1944/ repertórium Bp.

1959. Akad. Kiad. 571 l.

Tóth Wanda a 92, 300, 303, 447., lapokon.

Önálló kötet: Csodálatos Köntös 1910.

Feljegyzések Tóth Wanda Dombiratos-i születéséről.

1./ Magyar Irodalom Lexikon 3. köt. Akad. Kiad. Bp.. 1965
402.1.

Tóth Wanda /Dombiratos, 1888 o2.26.-Bp.1926.01.07./
író. Írásai a Nyugatban jelentek meg. Hang-
gultatos, finom novellái kicsit rokonai Tö-
rok Gyula, Csath Géza korai írásainak.
Elbeszéléskötete: A csokálatos köntös. /
/1910./

2./ Feljegyzések és levelek a Nyugatról. Sajtó alá rendezte,
a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta: Vezér Er-
zsébet. Bp. 1975. Akad. Kiad.

A 24. oldalon Fenyő Miksa visszaemlékezéséből:

"A Nyugatot lényegében Osvát egyedül szer-
kesztette. Ő olvasta el a kéziratokat, és
csak ha neki kételyei voltak, akkor adta
oda nekem vagy másnak elolvasásra".

Osvát azonban köztudottan irtozott minden-
féle írástól. Így a szerzőkkel való levél-
beni foglalkozás nagyrészt Fenyőre maradt.
És ez nem csekély szerep volt. Gondoljunk
csak a vidéki szerzőkre. Ady is ilyen volt
többnyire párizsi, érdmindszenti, majd csu-
csai tartzkodásai idején, de vidéken élt
egy darabig Babits, sokáig Kafka M. és
Tóth Wanda. ...

A 110. oldalon Fenyő Miksa visszaemlékezéséből:

"... volt egy nagyon tehetséges írónők, Tóth Wanda, ottünt szemünk előtt ..."

A 321. oldalon: Biró Lajos levele Fenyő Miksának Berlinből /1909./ március 21.-én. Részlet a levélből:

"Nyugatot azonban őszinte gyönyörűséggel olvasom. Hogy a Nyugat különösen versírók felfedezése terén mit művel, az egyenesen bámulatos. En mindig úgy érzem, nincs ország a világon, ahol annyi jó verset írnának most, mint Magyarországon. Babitsról nem is szólva /akit inádok/ legutóbb Nagy Zoltán és Peterdi István egyszerűen kábitóak. Hol voltak ezek az emberek eddig. ?

És kicsoda Tóth Wanda ? Csakugyan nő ez a férfi ? Ha csakugyan nő, akkor ugyancsak elűt a magyar írónők jérce-hadától. /Kaffka Margitot kivéve, aki a multkor szintén gyönyörűt írt a Nyugatban./...

A 428. oldalon Lengyel Menyhért levele Fenyő Miksához Berlinből, /1909./ április 03.-án. Részlet a levélből:

"... A Nyugat legutóbbi száma nagyon szép és tartalmas volt. A versek - Ignotusé, Adyé s Keményé gyönyörűek. Tóth Wanda kitűnő - a Figyelő mulatságos"

A 445. oldalon Tóth Wanda levelei Fenyő Miksának a 456. oldalig.

- 1905 július 20.-tól 1917. június-ig 19 levél található a kötetben. Ezek másolatát- lásd: mellékletben.

A 474. oldalon a jegyzetekben olvashatjuk:

"Tóth Wanda már az első háboru alatt alig, később pedig egyáltalán nem publikált a Nyugatban. "

Az 528. oldalon olvashatjuk a jegyzetben:

"Tóth Wandától Az ötvenéves ember c. novella befejező részét hozta ugyanez a Nyugat." /A Nyugat 1909. április 01.-i számáról van szó!/"

Az 532. oldalon Tóth Wanda levelei - hez jegyzeteket közöl az 533. oldalig. Ezeket nem másoltuk le, mert nagyrészt a mellékelt levelezésre vonatkoznak. A jegyzetekben közölteket felhasználtam a Tóth Wanda bibliográfia összeállításánál. A jegyzetekből csak az alábbi feljegyzést tartom itt még nagyon fontosnak:

" - Bármint Ama : a Tóth Wanda néven publikáló írónőnek /1833-1926/ ez sem az igazi neve. Első levelét így írta alá. Fenyő Miksa közlése szerint az író a Ráth-Véghcsaládból származott, és mint leveleiből kiderül, családja előtt szégyelte, hogy ír, hogy írásaiért pónzt kap, és nyilván azt is hogy progresszív lapba ír."

A kötet 24-25. oldalán Fenyő Miksáról elolvashatjuk:

"Fenyő türelmes és gyöngéd szerkesztői tapintatára következtethetünk abból ahogyan az inognitóját kétségbeesetten őrző, Tóth Wanda álnéven író vidéki dzsentrilány lelkenzezi el levelében: "Hiszen épp ez a tiszta érdeklődésük szellemi dolgok iránt, ami az én körömben oly szokatlan, lepott meg kellemsen. Hogyan? Önök elolvassák ismeretlen emberek írásait, beszélnek róla, fáradnak vele és még segíteni akarnak rajta ? " ...

1./

Dombiratos, 1905. július 20.

Igen Tisztelt Szerkesztőség !

Mivel a "Figyelő" számaiból láttam, nem közölnek szerkesztői izeneteket a lap hasábjain, bátor vagyok levélben kérni szives válaszukat egy kérdésre. Részesítenének e levélbeni elbírálásban kéziratot és viaezaküldenék-e azt? Lapjuk érdekes és modern irányánál fogva súlyt helyeznék arra, hogy Önöktől halljak bírálatot munkáim felől.

Kiváló tisztelettel:

Berndt Anna

Dombiratos, poste restante

Csanádm.

1905. augusztus 26.

Uram,

Elutazásom miatt csak elkésve kaptam b. sorait, Mivel ezentúl is többször fogom tartózkodási helyemet változtatni, arra kérem, hogy amennyiben szives lesz velem nézetét közölni, sorait e hó 25-e táján sziveskedjék nevére Balaton Almádi Veszprém, poste restante küldeni. Kérem kell, hogy kéziratomat egyenlőre megőrizni sziveskedjének, ha azt közlésre nem tartják alkalmasnak. Utazgatásom miatt meglehet, hogy esetleges kérdésekre is csak elkésve válaszolhatok.

Engedje meg, hogy dolgozatomat néhány sorral kísérem. Talán van némi érdeke annak, amit a nők telejs őszinteséggel elmondanak magukról, s főleg világuknak egy részéről, melyről csak kevesen alkotnak igazi képet. Ez az igazán jó családok féltve őrzött leányainak igazi élete, akikről egy csomó elő-

ítélet van elterjedve, ami chablonossá teszi sokszor a valójában érthetetlen és kissé szomorú alakhaikat. Egy ilyen teljesen tiszta és önmagához mindvégig hűmaradó leánynek reménytelen életét akartam elmondani, - talán kölcsönöz munkánnak némi értéket a dállletáns külső / ! / alatt hogy minden fültétlenül őszinte és igaz lenne.

Fáradozását előre is köszönöm.

Fogadja uram, nagyrabessülősem kifejezését.

Berndt Anna
1905 szeptember 30.

Uram,
Soraira válaszolva kérem, sziveskedjék végleges válaszát Dombirócs, Csanádm, poste restante hozzám juttatni, úgy hogy az Bpesten körülbelül okt. 6.-án adassék fel. Hogy az átvételnél zavar ne történjen, kérném a kéziratot, ha az igénynek nem felet meg egyidejűleg közös boríték alatt postára tenni. Birálatukért igen hálás leszek és az eddigit is nagyon köszönöm. Ha az elbeszélés mégis megütné a mértéküket, megjegyzem, hogy álnév -- Tóth Enada név alatt - közöltetném.

Tisztelettel:
Bendt Anna

2./

Uram,

Mindenekelőtt fogadja köszönetem soraiért, ilyen ki-merítő, érdeklődő birálatot nem is vártam. Teljesen igaza van: magam sem tekinthetem írásain másnak, mint dilettáns /! / Zosárételmel / s főleg az érdekelt, vajjon érthető- e

másoknak is ez, amit mondani akarok. Ugy látszik igen s ez nekem elég.

Jóakratuk felbátorít egy kisebb munka beküldésére. Megvallom nagy örömet szerezne, ha még helyet szoríthatnának neki - Tóth Wanda álnév alatt.: hoha erre kevés reményem van, hisz a "Figyelő" meg is szűnik, mit őszintén sajnálok. Ha ez sem felelne meg, úgy kérem, sziveskedjék a két kéziratot egyidejűleg még e hóban visszaküldeni, különben már nem találna itt. / pontos testanta Dombiratos, Csanádm./ Engedjen meg uram még egy kérdést. Érdeemesnek tartja e, hogy elbeszélésemet átdolgozva a esetleg fővidítve még egyszer beküldjem, és hová? / Uj Idők kizárva./ Nagyon hálás lennék őszinteségéért. Bocsáson meg, hogy ideje és türelmével annyiszor visszaéltem és fogadja ismételten köszönetemet.

Berndt Anna

Uram,

Sorait véve nagyon kérem, szivekedjék a sok alkalmatlanságot okozott elbeszélést Bpest. Terézvárosi fiókposta restan- te küldeni. Ha a "Beteljesedés" sorsáról már határoztak volna úgy kérem azt csatolni, ha nem, úgy az később megsemmisíthető mivel arról van másik példányom. Birálata rámnézve nagyon hasznos, mert csak így hallhatok elfogulatlan véleményt. Tolstojt // ösmerem, a másikat nem de érdeklődni fogok irán- ta noha nem olvasok tulságosan sokat. Soráiból azt következtetem, hogy a "Figgyelő" talán még is fennmarad még, aminek nagyon örvendenék, szükségünk van egy

ilyen lapra.

Kiváló tisztelettel
Bernt Anna

Uram,
Ismót szerencsét próbálok remélve, hogy a posta azóta talán Önhöz juttatta elbeszélésemet.

Ha azonban ez nem történt volna meg, mésképp nem tudok magamon segíteni, mint hogy Önt arra kérem, hogy akár a kéziratot a postáról visszavegye, hogy érte küldhessek, vagy szives lenne, mint feladó pár sorban igazolni, hogy a csomagot nekem v. küldöncömnek /!/ kiadhatják. Valóban sejtelmem sem volt róla, hogy egy poste restante küldemény ekkora kellemetlenséggel jár, és most már mégis sajnálnám szegény elbeszélésemet örökre elveszíteni.

Nagyon megörültem, hogy a "Figyelő" mégis közli elbeszélésemet.

Tisztelettel

Berndt Anna

Uram,

Budapest, 1909 március 20.

Mínt hogy mondta, hog még változtathatok elbeszélésem harmadik részén, küldöm a már előbb megírt átdolgozozást: azt hiszem épp azon a részen változtattam, amit Ön is leginkább kifogásolt. Rájegyeztem, hová kérem betoldani. Ilyenformán április 01.-én már a befezés jelennék meg, ami mentől többet nézem, annál ellenszenvesebb előttem. Azt hiszem a három ur közül Önnek volt igaza, mikor nyomdafestékre éretlennek találta. Ápriliebán akkor még egyszer fogom a telefonhoz kérni.

A telefonról szólva vissza kell térnem a minapi beezégeté-

sütkre, Az ostovs masina előtt az ember kissé mindig meg van zavarodva, és éppen nem azt mondja, amit akar. Igaz röstelném, ha titkolódzásomat úgy értelmezné, mintha kissé "érdekessé" akarnám tenni magam vele. Istenem, társadalmi helyzetem nem is annyira exponált, magam meglehetősen visszavonultan élek és az emberek véleményével édes-keveset törődöm, s különben sem képzelem, hogy feltűnést okozna, ha megtudnák, hogygy őrizetelen pillanatokban irogatni is szoktam, Ha az Önök írói és művész világában, mivel sajnos keveset érintkezem s ahol családomat stb. nem ismerik, igazi nevemen neveznének is, ha ugyan egyáltalán neveznek, az még nem lenne baj. Nagyon bántana azonban ha személyes ismerőseim közül bárki is megtudná, hogy ezt és ezt éppen én irtam. Mert jól tudom, hogy dolgaim egyedüli erénye őszinteségük - engedje meg, hogy magamat citáljam - egy nő sohasem mondhatja ki egészen mit gondol, mert az körülvelül az, mit érte, legalább azt hiszik róla. - Szóval sohasem írnék egy szót sem, ha tudnám, hogygy olyanok is olvassák, akik engem mint nőt ismernek. Szivesebben maradok a függöny mögött, honnan sokkal bátrabban lehet beszélni.

Ezek után ugye nem is kell kérnem, hogy ha véletlenül mégis megtudná nevemet, azt ne említse senki előtt, mert a végén mégis kitudódik valahogy. És Önnek oly mándeggy lehet, voltaképpen kicsoda az, aki időről-időre valami rossz // irást küldött be és azután egy hétig boldog, hogygy ha kinyomtatták. Hiszen éppen ez a tszta érdeklődésük a szellemi dolgok iránt, ami az én körömben oly szokatlan, lepett meg kellemsen. Hogyan ? Önök elolvassák ismeretlen emberek irásait, beszélnek róla, fáradnak vele és még segíteni akarnak rajta ?

De moeetmár igaznám nem veszem tovább igénybe idejét. A Nemzeti
premierről talán mégse írok - már csak azért sem, hogy lássam,
Ön mit szól hozzá.

Fogadja méggyserz köszönetemet.

Üdvözli

Tóth Wanda

Uram,

1910 körül

Engedje, meg hogy egy kérdéssel forduljak Önhöz.

Nagy tisztelője vagygyök Gabriele Reuter, a kiváló német író-
nőnek és kedvem volna legutóbb megjelent művei egyikét, leg-
inkább a "Tranenhaus" vagy "Wunderliche Liede" - ez novella-
gyűjtemény - lefordítani. Valószínűleg ösmeri, Fiacheres erleg-
ban jelentek megé és még nincs róla fordítás. Különben is ösz-
szeköttetésben vagyok vele, de mielőtt erre felszólítanám ma-
gam is szeretnék tájékozódni róla, lenne a kiállítás: a könyv-
vet kiadatni. Fogalmam sincs azonban róla, hogé és miként kelle-
ne a dologban eljárni, összeköttetésem sincsennek, azért ké-
rem tanácsát. Mivel mér falun vagyok, kénytelen vagyok egy le-
vél megírásával tarthelni, mit azonban csak f. hó 10-ig bezá-
rólag hozhatnék el. Addig kérném ha lehet, szives válaszáá a
szokott T.W. c.a. főposta restante.

Talán lehetséges mellékelni legutóbbi novellámért járó hono-
rariumom hisz csekélység és legalább el lenne vele a dolog in-
tézve. A levél vétele után azonnal nyugatnam. Különben nem
voltam megelégedve vele, félek, Ön sem. Szívességéért köszö-
netet mondva

Üdvözli

Tóth Wanda

1910. június 16. után

Uram,
nagyon köszönöm leköttelező sorait. Szívesen megfogadnám jótanácsát, de most nem hiszem, hogy nagyobb munkába foghatnák: ahhoz /!/ megint "élni" kellene egy kicsit a mi asszonyok azt csak oly oeligamódra tehetjük. Azért is gondoltam most fodításra, ami legalább egy kis stilusgyakorlat talán lesz alkalmas a nyár folyamán megtadni, van e kilátás egy Reuter regény lehelyezésére maguknál vagy másutt. Vagy kívánnának e különösen valami francia művet lefordíttatni..... nekem hirtelenében semmi sem jut az eszembe, ami írásmódomnak is megfelelne.

Biztató levele nélkül talán nem is küldtek volna el a mellékelt novellát: nos, majd meglátják, használhatják-e. Majd arra is fogom alkalmilag kérni, mondja meg, mi lesz a teendő novellakötetem kiadásánál és mikor intézzem azt el. Talán bele lehetne venni azt a kis dolgot is, mi még a "Figyelőben" jelent meg. /Bejeljesedés/ A tartalmat így képzelem : 1. Borbála .2. Az ötvenéves meber .3. Hiába .4. Beteljesedés .5. Az üvegfal. Amint látja egészen komolyan veszem a dolgot. Borbálának talán más címet adnék, egy szót ami előfordul benne a ami eredetileg is szándékom volt..." A gyönyörű ruha" - s akkor az lenne a kötet címe is. Jó ? ott t.i. a szüzességet jelenti. /És ha lehet "Isteni kert" is ?/ Régebben megjelent valami tőlem az "Új Időkben" is, de gyerekes és nem hozakodom elő vele.

A címlapot nem én rajzolnám, csak rajzoltatnám, talán nem vagyok olyansokoldalú. Főlételeikhez különben hozzájárulok.

A máj. 16.-án megjelent novellámért 70 kt. köszönettel
vettem,

Mint látom Osvát leközölte a mai számban pár soromat. Et-
től a rovattól különösen félek, nagyon érdekesen van szer-
kesztve, nagyon találó és rávilágító bírálatokat ír mos-
tanában Ön Biró Lajos új könyvéről.

Vajjon fog-e az Ésszel rólam is írni ?

Szives Üdvözlettel

Tóth Wanda

Meg nem felelő kézírataimat, ha lehet, tagyék el kérem.

Uram,

1911 január

nagyon köszönöm szives sorait, igazán nincs miért men-
tegetni magát, a dolog nem oly sürgős, ámbár szeretném ha
a febr. 1. számban már helye lehetne "Évának". Sajnos
most kissé igénybe vagyok véve és nem igen gondolkozhatom
rajta, egyszerűen kihagytam két részt, mit Ön és Osvát
kifogásoltak. Avval a bizonyos hosszabb társalgással nem
tudtam mit csinálni, ha Ön úgy gondolja, hagyja ki egy-
szerűen a + -- + közötti egész részt, mit most nem tud-
nék mással helyettesíteni. Bizonyosan Önnek van igaza s
nem tudtam benne kifejezésre juttatni a gondolatomat, hogy
nema halál a trgédia, hanem az élet, és hagy Éva nyugodtan
el fog menni, ha már nem bírja tovább.

Elmitett, hogy Balzac fodításomnak hasznát vehetnék ; és
a "Lettre deux jeunes Mariées"-t gondoltam, nem hászem, hogy
sokan ösmernék, deén nagyon szeretém és szeretném kissé

- - - 3

elavult hosszadalmasságaitól megszabadítani, hogy élvezhető legyen. Megbeszélhetnénk ezt egyszer, majd egyszer elküldöm már meglévő Reuter fordításomat is - 3 novella - nézze meg és ha nem tudnak vele mit csinálni, küldje vissza. Migigértem volt neki s így el szeretném helyezni valahogy. Kár, hogy nem mehetek el a Nyugat matinéra, sajnos most gyászban vagyok, pedig nagyon érdekelt volna a dolog.

Szives üdvözléssel

Tóth Wanda

Uram,

/1911, nyár

multkori telefonálásomkor szerencsésen mégis elfeledtem valamit kérdezni. Családi ügyek miatt ugyanis valószínűleg hosszú és nem nagyon kedélyes őszt leszek kénytelen falun tölteni és már előre félek a hosszú estéktől, "mikor senki és semmi a már 3 órakor bezárt ajtón be nem jöhet" és muszáj jóelőre gondoskodnom valamiről, ami elszórakoztatna. Adjon tanácsot, mire lenne szükségük a "Nyugat könyvtár" számára? Uglátom a modern franciák nem igen vannak képviselve. Anatole France "Le jardin d'Épicure", egy Claudel dráma, v. André Gide? La porte étroite gyönyörű szép, bár kissé hosszú erre a célra. Szóval, legyen olyan jó, mondjon valamit, nekem úgy látszik nincs szerencsém a választással - még pedig, ha lehetne, mielőbb, mert mostanában elhozhatnám a főpostáról /mint redesen T.W. 27./ Vagy mit mást akarnak kapni a "Könyvtárban"? hisz azért még nem muszáj lefordítanom.

Igazán lekötelezne vel.

Írántam mindig figyelmes jóindulatát köszöni

Őszinte hive

Tóth Wanda

Uram,

1911. október

A mult háten utána nézettem a főpotán levelnek, de nem volt ott semmi, bizonyára azért nem mert nem adhatt még határozott választ. Mivel egyelőre nincs alkalom még utána nézni, kérem, sziveskedjék végleges válaszát most már mégis ide - W. 27. Dombiratos, poste restante küldeni, a napokban majd kérdezősködöm utána, Gide egy más munkáját is vállalnám, ha ezel nem tudnak mit kezdeni, kivéve a Prométhéé mal enchainé-t, melyet nem szeretnék, de őszintén megvallva szsrenék most már bizonyosat tudni. Sokat vagyok a gyedül, a unatkozom.

A Jung Ungarn most hozta egy novellámat, kíváncsi vagyok mint veszi ki magát németül.

Szives üdvözlettel

Tóth Wanda

Uram,

valóban nem is tadam, hogyan jutok hozzá, hogy ily ünzetlen szivességgel fáradozik dolgaimban. Ugy veszem észre, hogy egyre nagyobb igényeket támasztik Önnel szemben, mit az sem ment, hogy már régi barátok vagyunk, több, mint két évesek, ugyhiszem.

Tehát most már biztosan számítok André Gide elhelyezésére, persze legjobban szereném, ha Önök adnák. Nagyon jól esik,

hogy kénytelen vagyok figyelmemet rékoncentrálni oly órák-
venn mikor türelmetlen vagyok olvasni és gondolkozni nem
akarok. Lehet azonban, hogy januárban mégis küldhetek egyú-
hosszabb elbeszélést. Nem tudom használhatja e a mell. ap-
róságot a jövő számban, ha akarja, írja fölé Mme Curie,
vagy semmitese.

Igaz, ne írjon kérem ide, a multkor már majd pórul jár-
tam vele. Nővéremet megbiztam, hogy nov. hó 20.-a után hiv-
ja föl Önt egyszer telefonon és kérdezze meg, mikor küld-
hetek a kiadóhivatalba az óriási összegékért, melyek hono-
ráriumomat képezik. Ez alkalommal kérni fogom osatolni
összes refuzált kézirataimat és ha akkor hallat valamit
magáról, nagyon fogok örülni. Addig is várom cikkeit
a "Nyugatban". Multkor "Vázlat" c.a. beküldött novellám
ügye meg van - mert semmitsem hallottam róla.

Kedves lenne imaginárius portrét küldeni - rajzolgattam
sokat azelőtt, de mostmár nagyon elhanyagoltam.

Őszinte híve

Tóth Wanda

Kedves Fenyő,

1913. szeptember 26.

bocsáson meg, ha megint egyszer saját ügyeim-
mel bolygatom. A tavasszal említette, hogy ősz fele lehet-
ne arról beszélni, hogy a Nyugat talán ismét könyvet adna
ki tőlem. Nem tagadom, hogy nagyon szeretném ezt elérni, s
akkor most hosszabb elbeszélésemet is már csak ott jelen-
tetném meg. Mivel most alkalmam volna a levelet elhozatni,
igen kedves volna, ha 30.-án v. okt. 01-re T W; 27 szokott
jeligémre szives volna értesíteni, van a egyáltalán kilátás
hogy "műveimet" még valaha könyvalakban lássa, hogy tudjam,

mivel másodszor már nem mernék ide íratni magamnak. Szives
Üdvözléttel

Tóth Wanda

Uram,

1914

köszönöm szives sorait és kérem, válaszát a kézirat-
tal együtt mégis lehetőleg inkább Budapestre /T.W. 27./
címezni, 16-22-i-ke közt, akkor fenn van a nővérem s ő
majd átveszi, itt mégis fültűnő a dolgot. Akkorra ugyhiszem
bizonyosat tudhatok, s már wl is kezdtem. A.Gide, Le Porte
értoite - jával foglalkozni, mihez nagy kedvem van és így
maradjunk annál, ha lehet. A fültételeket majd közli velem
ugye ? és a kéziratot is szeretném annak idején Önhöz
küldeni, mert olyan borzasztóan komplikált mással érint-
kezni. Nem baj ? Kérem kérdezze meg mikor kell vele kész
lennem.

Bejelentésük ígésán belém suggerálta /!/, hogy többet
gondolkozzam egy hosszabb elbeszélés félén, valóságos
regényhez nem hiszem, hogy türelmem lenne, az ember olyan
fáradt néha. Hiszen Ön is soká hallgatott most.. Uti nap-
lóját a Nyugatban nagy érdeklődéssel várom.

Szives Üdvözléttel

Tóth Wanda

Kedves Fenyő,

1914 vége 1915 eleje

ha még nem bánta meg, kérem az ujságokat,
nem is hiszi, milyen örömet szrzett vele. Meddig szabad
megtartanom ? majd vigyázok rá, mint a szemem fényére.
De ugy-e, egyszer elküldi majd eloenzurázott cikkét, va--

lamint Ignotusét is.

Most már tudom, mit akartam kérdezni, majd alkalomadtán megmondja, mi van a "Ruseel - Dorsan" cikkekkel, melyeknek stílusa nekem nagyon ismerős.

Címzés nélküli csomagot kérve sok üdvözlettel

Tóth Wanda

Kedves Fenyő, Budapest, 1916 febr. 26.

csakugyan elkészültem! A címben ugyan nem tudtam megnyugodni, mert az ilyen befejezetlen dolgokra való címeket most már mind elkoptatták - mire is való a cím agyáltalán. Ha úgy tetszik, lehet "Töredék" is, vagy amit akarnak.

Ámbár K a f f k a Margit regénye nagy konkurrencia, mégis szeretném ha helyet szánítanának a márc. 15. szám-ban. Először mert a novella már most is egy éves és az ma nagyot változtat - azért is kére, sziveskedjék a végébe kinyomtatni a dátumot /1915 április /, másodszer meg talán elutazom akkor nem látom a Nyugatot.

Majd egyszer mégis telefonálok hátha nincsenek megelégedve valamivel - ilyenkor mindig rászó a lelkiismeretem, - csak tudnám, mikor van egy kis ideje..

Szives üdvözlettel

Őszinte híve

Tóth Wanda

Kedves Fenyő,

1917 június

A Nyugat legutóbbi számából látom, hogy a

é debates e az elbeszélést arra tartogatnom. Szerettem volna ezt Pesten létemkor megbeszélni, s így egy levél irásától megkimélni, de valahogy nem került rá sor.

Az anyagiakban, mint tudják elég szerény vagyok a bár tudom, hogy a kiadó sem fogna rajta meggazdagodni az enm okozhat nehézséget. Az új novellán kívül 3 - 4 hosszabb régít hozhatne, és rövidebbeket is, s mondhatom, hogy nagyon boldog volnék, ha sikerülne.

Idehaza egy haom Nyugat várt rám, s alkalman volt "harcias" cikkeivel megismerkedni. Mikor olvashatunk ismét valamit ?

Szives üdvözlettel

Tóth Wanda

Bp. főposta restante

Uram,

Dombiratos, 1914. febr..

nagyon köszönöm tegnap vett lekötelező sorait. Kérem, legyen szives velem elhatározását, mondjuk 1 hét múlva tudatni;; próbálkozzunk még egyszer W. 27. Dombiratos poste restante címmel. Bár van itt több uri család, egyszer tán nem fog fölteni. Ha André Gide legyen, ugy mi ? mivel a Porte étroite, csaknem rendes regény terjedelmű. Esetleg valami a külföldi számuk részére is ? és akkor mikor is készüljön el ?

Ez alkalommal tán megkaphatnám a "le Coule" kéziratát is ; az 50 kt. tán jobb lesz, ha majd Budapesten veszem át. Kedves lennem ha tudatná, megkapta e lagujabb küldeményemet és mit szól hozzá ? "Ráményem" bejelentését épp tegnap olvastam - szegény még nincs belőle egy sor se.

A fordításokra nézve összesen óhajait most kérem tudatni,

változás, melyet említett tényleg megtörtént életében és engedje meg, hogy örüljek ennek, mert ha egyebet nem is tudtam életéből, mint hangját a telefonon - annyit mégis ugye? - h hogy a mostani időkben igazi ember kerül a kellő helyre, honnan további utját ugye szabad a legmelegebb érdeklődéssel kísérnem. Ugy látom, hogy a dolog már megtörténhetett egy ideje s így talán én leszek a legutólsó gratulánssa - de ismét oly remete életet élek, hogy körülbelül csak a Nyugat jelenti az egész külvilágot a számomra.

Sok üdvözlettel őszinte híve

Tóth Wanda

R A Á B E R V I N

/Zólyom, 1874. július 01. - Dunaujváros, 1959 január 14./

Földbirtokos. Festőművész.

Középiskoláit Besztercebányán és Morvafehértemplomban végezte, a utána a bécsujhelyyi katonai akadémiát végezte el, majd a müncheni festőművészeti akadémiát látogatta. 189-1900-ig aktív katonatiszt volt. 1916-tól visszavonul a dombiratosi birtokára, ahol saját gazdaságát vezeti és festőművészettel foglalkozik. Párizsi és olaszországi tanulmányai után itthon grafikai lapokkal, pasztelekkel és vízfestményekkel szerepel kiállításokon.

Többnyire világos koloitu, dekoratív hatású tájképeket festett. Több díjat nyert.

Jelentősebb kiállításai:

- 1909-ben a gödöllői művészek kiállításán a Nemzeti Szalonban gyűjteményes anyaggal vett részt.
- 1936-ban gyűjteményes kiállítása nyílt a Tamás Gallériában.
- 1960-ban a Székesfehérvéri István Király Múzeumban rendeztek emlékkiállítást műveiből.
- Több művét őrzik a Nemzeti Galéria grafikai gyűjteményében.

Róla szóló irodalom:

VERES Ernő:

Csanádvár-megye 10 évvel Trianon után.

Csanád vármegye és az egyenlőre egyesített Arad és Torontál vármegyék revíziós albuma. Összeállítás.

Gyula 1929. Kulura Könyv és Lapkiadó Váll. 528 p. 214 p.

- Művészeti Lexikon 4. köt. k-z 1968. Akad. Kiad. 7 p.

A kastály egyik legnagyobb szobája a könyvtár. Én annak úgy örültem, mint óhkutya a mézsárszéknek. Látja a sok jó falatot, bár csak azt a vizez nyálhatja föl, amivel lemosták a húsvágó tőkét. Az alkalmazottak éppen a könyvtárat nem féltették tőlünk. Talán kulcsa sem volt három ajtójának. Hanem a könyvtár is kásahegy. Hiszen, ha sok benne a könyv tudod-e, hogy mi való a kezembe ? Nem a mennyezetig menő könyvfalakat másztam. Olvasóasztalain is halomban a kötetek, újak. Némelyik épp hogy a postáról megjött. Fölveszek egy külsőre cifra kötésűt. Vörösmartyu eposzai. Mit tudom én, hat elemim során egyszer is kiejtették-e a nevét ? De hát a Szózat nagy pakundekli táblákon ott csüngött a szemünk előtt hat éven keresztül az elemi minden osztályában. És aztán kész. Némely osztályban talán a képét is kifüggesztették. Deli, bajszos szűrős szemű, száraz ember. És annak a nagy eposzai a kezemben. Mit tudtam én, enni- vagy innivaló ? Zalán futásá-~~val~~ kezdődik. Belenyyalok.

Átok reád magyarok hazája,
Átok reád te pártos büszke nép,
Ingadozzon fejed koronája.
S mint az árnyék legyen oly setét.

Én akkor azt sem tudtam, mi a rezonancia. De azt igen, hogy némely fából készült koporsó, mikor szögezik rá a tetőt, úgy döng, hogy a beleim rázkódnak tőle. Tudtam, hogy ha lestük, mert be nem mehettünk, a tánciskolák vigalmas forgatagait, némely bőgohangra az ablaküvegek megrezdültek,

néha olyan erővel, ezt hittük, kihullanak. Tudtam, van olyan hang, hogy bennem fölcsendit, megzördít hasonló hangokat, moha hozzám sem ér. S a Zalán, hát annak a futása fölzajgatott éngem a csillagos egekig. Hát azt a káromkodást márdja épp, de hatalmas, jóízű hullámverésekben, ahogy saját sorsom érzem. Gyöngyözően szép, költői káromkodása, amiben egy hamis hang nincs. Minden szava a szívembe talál. Én akkor pár hét alatt megittam a Zalán Futását. Elmondtam a magam örömére. Borsózott tőle a hátam. Olyan alkohol az mint iparos embernek a pálinka. Még, még !

S Barát Piccsiért mondott káromkodásaim, úgy éreztem lappasztják a fejemre kapott dudorokat. Hát van szép a világban !

Naponta, ahogy a nester kastélybeli munkánk után fájrontot mondott, mentem a könyvtárba. Villany volt, s ott-honság. A kutya se szólt hozzám, hogy mit keresek ott. Pedig az emelten dolgoztunk, gyalupadjainkon kistére már frissen hullott forgáccsal elkészítve a fészek, eresztőgyalu a fejünk alatt, kiskabát a mellünk kosarán. Rendes kutya külön helyet nem kívánhat magának. De oda én könyvet nem akartam magammal vinni, megparancsolták, hogy ne lopjunk. Ha fölvinném, környékeznék a loppást.

Az öreg cselétek kedvesek voltak velünk, néha órákig elnézegették munkálkodásainkat, s ők adtak enni, napjában háromszor. Közben a maguk dolgára is szót fordítva kiejtették Vanda bárónő nevét. Kicsit szidogatták. Hogy nem találja

helyét. Egyszer elutazott az építkezés miatt, most meg visszakivánczik. Ebbe a rumliba jön vissza !

Én azért kíváncsi voltam rá. Emlékezetem szerint mozi-vásznon sem láttam még bárót. Tetejében milyen furcsa neve van, Vanda.n. Arra nem is gondoltam, hogy jöttével pissz lesz a könyvtárba lépni. Mentem is, ahogy a mester a kordéra föllépett. Hát egyszer ott ül a bárónő, de akkor se kifalcolni, se bédéni nem tudtam. Ő meg ült az olvasóasztalnál, seszinü hűja koszoruba fonva a feje tetején, csillogó pápaszemével, bárós lassúsággal néz rám. Láthatta riadtságomat, szelidkés mosollyal szólt, mert talán még köszönni is elfelejtettem. Honnét is tudhattam volna, hogy kell egy bárónőnek köszönni. Ilyet nem tanítottak a hat elemiben, se az inasiskola harmadik osztályában. Mesternéknek, mesterlányoknak, tanítónőknek kezesókolom járta, nálunk nagyobb úrral meg eddig nem volt szerencsém találkozni a létő világon. Bárónőknek biztosan van valami külön köszönési tarifája. Ahogy a tennésácknek. Másképpen fog a ceruzavessző, ha sima koporsót rendelnek, megint másképp, ha gazdagnak való díszeset. Meg a szemgedeleken is múlik. Selyemrojtos-e vagy csak papirból való.

A bárónő szelidkésen szólt:

- Jöjjél be, ha ide indultál !

Szavától számra szaladt mesterem szófüzése, amikor a postamesternőnek csináltuk a habosjávör bútorot.

- Jaj, kezit csókolom, én csak bekukkantottam, mert tetszik tudni, itt olyan sok szép könyv van.

- S honnét kukkantottál be ? - nézett végig nem éppen szivderítő öltözékemen, ami a festéktől meg az enyvától olyan

vastag volt rajtam, akár kovások előtt a bivalybor kötény.

- Itt dolgozunk az emeleten, tetszik tudni, már egy hete itt vagyunk, s esténként én bejöttem a könyvek közé. De tessék megnézni, én nem loptam. Nekünk inasoknak meg van tiltva, hogy bármit is ellopjunk. Különösen itt a kastélyban.

Az öreg hölgy olyan jóízűen kezdett el kacarászni, szemüvege az orra hegyére táncolt:

- Ülj le akkor, inasocska, ha szeredsz a könyvek között. És olvastál is valamit ?

- Ezt a Vörösmartyt.

- Á, a verseket szereted. És meg tudnád mondani, mit olvastál Vörösmartytól ?

- A Zalán futásá-t. Állva mondjam, vagy ülve ?

- Ahogy akarod.

- Átok reád magyrok hazája....

Néztünk egymás szemébe az öreg Vanda bárónővel, míg mondtam. Szürkés szembogarai fáradtan matattak rajtam, mint ha száz éve nem aludt volna velük. És oldalt égő olvasólámpája megvilágította zacskósodó tokácskáját, kirajzolta nyaka mozgatóizmait, és pihén bajuszkáján látszott kicsit ráncos orra alatt. De az éészből nem tudtam kiolvasni, hogy amig strófáról strófára mondtam a Zalánt, örül-e vagy haragezik. Egyszer közbevágott.

- Derék dolg, fiú jó asztalos lehet belőled. Nagy kincs az emlékezet. Néha persze ártalmas. Szörnyű teher.

Mert emlékszünk szükségtelen, kellemetlen dolgokra is.
Szörnyű, szörnyű, bele lehet pusztulni. Lassú halállal.
De azért az emlékezet az alap. Jóasztalos lesz belőled,
fiú.

Akarsz még ilyet ?

- Igen.

- No, akkor Arany János teljes Toldi-ját neked adom.

Biztosan megszereted. Meddig dolgoztok még ?

- Őszre kész vagyunk.

- Olvass buzgalommal !

Többet nem találtam nyitva a könyvtár ajtaját. S közben,
ha találkoztam is Vandával itt-ott, nem kérdezte, mire men-
tem, Toldival. Pedig elmondhattam volna neki estétől reg-
gelig, szóról szóra mindazt, amint írva van.

A VÁNDORLÁDA MEGMARADT ÁLLOMÁNYA

- 1./ KASSÁK Lajos:
Képzőművészeti Nagybányától napjainkig. Bp.
1947. Magyar Műkiadók. Kiad. 93 l.
- 2./ DARVAS József:
Egy parasztcsalád története. Bp. 1943.
Magyar Élet Kiad. 195 l.
- 3./ EHREMBURG, Ilja:
Európa utjain. Bp. 1947. Szikra Kiad. 125 l.
- 4./ SOPRONI János:- BIKÁCSI László:
A demokrácia kézikönyve. Bp. 1947.
Országos Szabdművelődési Tanács Kiadása. 360 l.
- 5./ SUR:
Egy perc. Az emberiség küzdelme az időért, gépek
és találmányok története Bp. 1946. Cserépfalvy
Kiad. 154 l.
- 6./ MÓD Aladár:
400 év küzdelem az önnálló Magyarországért. Bp.
1947. Szikra Kiad. 223 l.

Valamennyi könyvben az alábbi bélyegző található:

" A vallás- és közoktatásügyi minisztérium
vándor könyvtára. 1/288. "

M Á S O L A T

J e g y z ő k ö n y v .

Készült Dombiratoson a községi Tanács hivatalos helységében 1961. november 24.-én.

Jelen vannak: Puskás Zoltánné népkönyvtáros, Puskás Zoltán kulturotthon igazgató, Szabó Balázné tanács titkár és Balogh György a járási könyvtár vezetője.

Tárgy: a letéti könyvtár tanács kezelésben való átadása.

A mezőkovácaházi Járási Könyvtár az eddigi letéti könyvtárat tanácsi kezelésben adja át. A könyvtár könyvállománya az átadáskor leltározva van és az átadási jegyzőkönyv másolata a könyvtár hitelesített leltárkönyve melyben 1-től 697-es leltári számig vannak felsorolva a könyvtár könyvei. Melléklet még a csoportos leltárkönyv, melyben a meglévő könyvállomány szakcsoportokra bontva szerepel.

Mindkét melléklet további megőrzésre a községi könyvtárosnál marad.

A Községi Tanács feladata a könyvtárra vonatkozóan.

1. A községi könyvtár fentartása, anyagi és erkölcsi támogatása.
2. A könyvtár költségvetésének évenkénti megtervezése, és annak felhasználása.
3. A könyvtáros kárevezése, a Járási Könyvtár hozzájárulásával.
4. A könyvtár butorzatának a biztosítása.
5. Községfejlesztési lapból a könyvtár könyvállományát fejleszteni.

A Járási Könyvtár a szakfelügyeletet továbbra is ellátja a könyvtár felett, segít a könyvtárosnak a szerzeményezésben, és más könyvtári munkák végzésében. Ellenőrzéseinek tapasztalatairól a Községi Tanács vezetői értesíti, esetleges vitás kérdéseket az elvtársakkal együtt oldja meg.

A könyvtár könyvállománya és butorata, valamint helyisége és átadás alkalmával kielégítő a zavartalan könyvtári munka biztosítva van. A könyvtár kezelésével jelenleg a Községi Tanács a Járási Könyvtár hozzájárulásával Puskás Zoltánné

Dombiratos Kossuth u. 57. az. alatti lakost bízta meg, aki átvette a könyvtár kulcsait és nyilvántartásait, leltárát a köteles azt az előírásoknak megfelelően vezetni.

Dombiratos, 1961. november 24.

Szabó Balázsné a.k.
V.B. titkár

Puskás Zoltánné a.k.
községi könyvtáros

P.H.

Dombiratos Községi
Tanács Végrehajtó
Bizottsága

Balogh György
j. könyvtárvezető

Másolat hitelül:
Szarvas Józsefné

Dombiratos, 1980 április 03.

.....Községi Tanács VB. 1961 évi költségvetése
a 85-331.31. Könyvtárak címen:

Rovat száma	Tétel	Al-tétel	Indokolás	Tételek	1961.évi
				összege	előirány.
				forint	
02	1	1	Egyéb bérek Részlegfoglalkozásuak bére Alapbér, órabér, átlagbér 1 könyvtáros tiszteltdija /lakosok száma x norma	300 1250	
			Összesen:	1550	
05	2	1	Működési kiadások Ingó Irodafenntartás a./ Irodaszer	140	
			b./ Nyomatvány	110	
			c./ folyóiratok	200	
	2		Szakmai felszerelés		
	4	1	Energia Fűtés		
			Kályhafűtés szüks. sz.	200	
		2	Világítás	100	
			Szükség szerint		
	9	1.	Bezserzés		
		2.	Butorbeszerzés	1.600	
			Könyvbeszerzés		
			Összesen:	2.400	
06	3		Szolgáltatás Posta		
		2	Levél, csomag rádiódíj	50	
	4		Társadalombiztosítási j.		
	6		Egyéb szolgáltatás		
		1	Helvviség bérleti díja		
			Összesen:	50	
Összesítés					
rovat			1961. évre		
száma	megnevezés		tervezett	megállapít.	
			előirányzat	összeg:	
			forint		
02	Allományon kívüliek béra.a.		1.550		
05	Működési kiadások		2.400		
06	Szolgáltatás		50		
ÖSSZESEN:			4.000		

D o m b i r a t o s

Évek	Költs. vetés Ft.	Könyvváll. kötetben	Olvások száma	Kölcs. köt. száma	Könyvtáros neve
1957		228	10	26	Tomonicska Zoltán- né
1958		439	210	1.868	Molnár Margit
1959		535	196	1.836	" "
1960		524	118	1.110	" "
1961	2.000	943	172	2.674	Puskás Zoltán- né
1962	4.000	1.316	225	3.825	" "
1963	6.800	1.484	218	3.066	" "
1964	4.700	1.969	249	3.519	" "
1965	2.500	1.991	162	3.228	Puskás Zoltán Szabó Mária
1966	2.868	2.222	214	4.795	" "
1967	1.000	2.426	282	6.922	" "
1968	6.763	2.677	283	5.153	Szabó Mária Turák János
1969		2.862	223	4.497	Turák János
1970		2.905	216	4.444	" "
1971	881	2.891	237	3.842	Serfőző Sándor né
1972	2.664	2.890	278	4.321	" "
1973	3.433	2.770	281	4.759	" "
1974	2.900	3.074	319	10.822	" "
1975	4.900	3.074	356	9.089	Szarvas Attila
1976	4.600	3.370	460	15.751	Diósi Magdolán
1977	17.459	3.768	390	10.021	Suhajda Sándorné
1978	15.106	4.346	263	10.470	Szarvas Attiláné
1979	12.186	4.585	286	9.358	Szarvas Attiláné

Rendszeresen járó napilapok és
folióiratok Jegyzéke.

- 1./ Népszabadság
- 2./ Népujság
- 3./ Élet és irodalom
- 4./ Élet és tudomány
- 5./ Fáklya
- 6./ Magyar Ifjuság
- 7./ Magyarország
- 8./ Interpress Magazin
- 9./ Nők Lapja
- 10./ Szovjetunió
- 11./ Könyvtáros
- 12./ Tanító
- 13./ Dörmögő Dömötör
- 14./ Lakáskultúra
- 15./ Új Írás
- 16./ Utazási Magazin
- 17./ Kincskereső
- 18./ Ezermester
- 19./ Látóhatár
- 20./ Békési Élet
- 21./ Békési Klubbélet
- 22./ Könyvvilág
- 23./ Politikai Vitakör
- 24./ Hiradó
- 25./ Honismeret

A KÖNYVTÁR NYITVATARTÁSI RENDJE

N a p :	D.E.:	D.U.:
Hétfő	8-10 óráig	14-17 óráig
Kedd	8-10 -"-	14-17 -"-
Szerda	8-10 -"-	14-17 -"-
Csütörtök	8-10 -"-	14-17 -"-
Péntek	8-10 -"-	14-16 -"-
Szombat	-----	-----
Vasárnap	-----	-----

A PÉNTÓZSI

F é n y k é p e k

Párthás

A FALU KÉPEI

Tanacsnaza

Tanacsnaza az óvodásokkal

Pártház

P.K. Templom

Tanácsháza az óvodásokkal

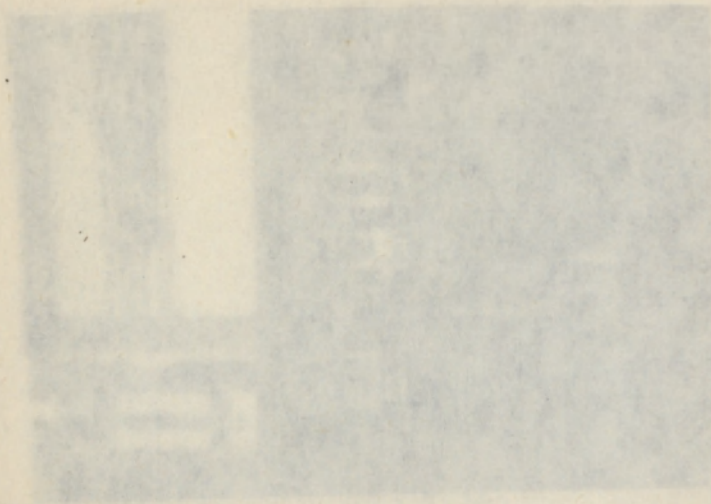

R;K. Templom

A KÖNYVTÁR

Az Általános Iskola központi épülete. A padlástérben az újonnan felavatott üttörő-és könyvtárszoba.

Az Általános Iskola központi épülete

A KÖNYVTÁR

Bejárata

Kölcsházánál - Kővárosi utcáról Magyaróvár

Bejáratkor elénktároló kép

Polyfóliatartó

Kölcsönzőasztal - különféle oldalról fényképezve

Írásszék

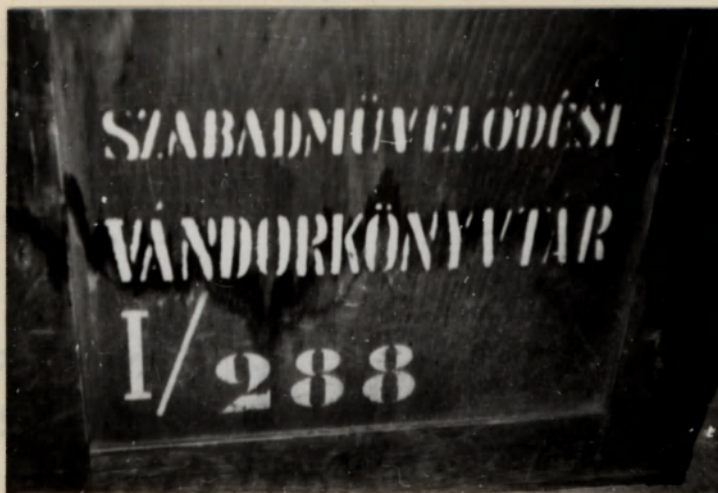
Folyóírat tartó val és hanglencsékkel.

Zenesarok - fülhallfatókkal és székekkel.

Zenesarok - lemezjátszóval és hanglemezekkel.

A "Vándorláda". A Mezőkovácsháza-i Járási Könyvtár raktárában.

J E G Y Z E T E K

- 1./ MADAI Pál:
Békés megye városainak és községeinek története.
Békéscaba, 1960. Dombiratos 146 l.
- 2./ U. o.
- 3./ JUHÁSZ Gábor: /83 éves/ nyugdíjas iskolaigazgató
- 4./ Magyar Minerva. Atméneum. 1900-32. Bp. 6. köt.
1930-31.
- 5./ JUHÁSZ Gábor: /83 éves/ nyugdíjas iskolaigazgató
- 6./ BALOGH György: Mezőkovácsháza-i Járási Könyvtár
igazgatója.
- 7./ NAGY István: /87 éves/ Dombiratos Lenin utca 63.
- 8./ TÓTH Béla:
Gyaluvonások (regény) Szépirod. Kiadó. Bp. /1979/
- 9./ BALOGH György: Mezőkovácsháza-i Járási Könyvtár
igazgatója.
- 10./ U. o.
- 11./ DÁCZER Éva:
Inflációs gondok az állománygyarapításban, a kiadványok áremelkedése = Könyvtáros 1980. 2. szám.
59-63 l.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1./ Balogh György- Oltvai Ferenc- Takács László:
A mezőkovácsházai járás helytörténeti, honismereti
forrásai
Mezőkovácsháza, 1969. 106 l.
- 2./ Békés megye könyvtári adatai /Tájékoztató Békés
megye tanácsi közművelődési könyvtárainak 1976. évi
tevékenységéről/
Békéscsaba, 1977.
- 3./ Békés megye statisztikai évkönyve 1970.
Békéscsaba.
- 4./ Borovszky Samu: Csanád vármegye története 1715-ig.
1-2 kötet Bp. 1896. Akad. Kiad. 2. kötet
Dombiratos 147-150. lap.
- 5./ Bukovinszky István: Télvégi látogatás Dombiratoson
• Népszás. 1980. márc. 13.. 5 l.
- 6./ Dáczér Éva: Inflációs gondok az állománygyarapítás-
ban, a kiadványok áremelkedése • Könyvtáros. 1980.
2. szám 59-63 l.
- 7./ Dombiratos község kommunista ifjusági szervezeteinek
35 éve Készítette: Szarvas Attila
1980. Kézirat
- 8./ Franz Vilmos: A népművelés negyedszázada a mezőko-
vácsházai járásban 1969, 1974.
- 9./ Kovács Máté: A könyv és könyvtár a magyar társadalom
életében 1843-tól 1945-ig. Gondolat. 1970.

- 10./ Könyvtári feldolgozó munka 1-2. rész. Bp.
Tankönyvkiadó.
- 11./ Könyvtári jegyzések /A Békés megyei könyvtár
tájékoztatója/
Békéscsaba, 1977
- 12./ Könyvtári tájékoztatás 1-4. Bp.
Tankönyvkiadó
- 13./ Könyvtári Minerva, OSZK. Könyvtártudományi és
Módszertani Központ Bp. 23. cm.
1. köt. 1965. XLII. 684 p.
- 14./ A közművelődés helyzete és fejlesztésének feladatai
MSZMP. KB. 1974. március 19-20-i ülésének közmű-
velődéssel foglalkozó napi-rendi pontja
Kossuth Kiadó. 1974.
- 15./ A kulturális igazgatás kézikönyve
Közgazd. és Jogi Kiad. Bp. 1977. 1318 l.
- 16./ Lenin, V.I.: Könyvekről könyvtárakról.
Kossuth Kiadó 1971. 282 l.
- 17./ Madai Pál: Békés megye városainak és községeinek
története
Békéscsaba, 1960. Dombirás 146 l.
- 18./ A magyar irodalom története 1849-ig. 3. átd.
Kiad. Gondolat. Bp. 1968. 552 l.
- 19./ Magyar Minerva
Athéneum 1900-32. Bp. 6. köt. 1930-31.
- 20./ Olvasó ifjúság / Tanulmányok, cikkek és dokumen-
tumok az ifjúsági regény és az olvasónevelés kér-
déseiről / Móra Kiadó. Bp. 1972. 377 l.

- 21./ Összefoglaló jelentés a közművelődésről szóló
1976. évi V. törvény végrehajtásának helyzetéről
Járási Népi Ellenőrző Bizottság
Mezőkovácsháza 1978.
- 22./ Sallai István - Sebestyén Géza: Könyvtárten
1-3. kötet. Bp. Tankönyvkiadó.
- 23./ Seres József: A mai modern gyermek próza /A
magyar gyermek-irodalom fejlődésének útja/ •
Népszabadság 1980. március 25.szám.
- 24./ Tájékoztató /Békés megye tanácsi közművelődési
könyvtárainak 1977. évi tevékenységéről/
Békéscsaba. 1978.
- 25./ Településeink könyvtári ellátása
Népművelődési Propaganda Iroda,
Budapest, 1978.
- 26./ Tóth Béla: Gyaluvonások regény
Szépirod. Kiadó. Bp. 1979. 397 l.
- 27./ Új beszélő könyvtár
Kepes Agnes - Szász Eta
Móra Kiadó. 1969. 726 l.